

Τ.Ε.Ι. ΜΕΣΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

ΤΜΗΜΑ: ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ
ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ

ΣΧΟΛΗ: ΣΔΟ

ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
ΚΑΙ ΟΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΕΣ ΑΠΟ ΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΜΕΣΑ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

ΛΙΟΣΗ ΔΗΜΗΤΡΑ

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΑΚΡΗ

ΑΘΗΝΑ 2000

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<u>ΕΙΣΑΓΩΓΗ</u>	5
------------------------	----------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1°

Ιστορική Αναδρομή του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος

1.1	Σκοπός του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος	7
1.1.1	Απασχόληση	7
1.1.2	Καταθέσεις	8
1.1.3	Καλύτερη Εξυπηρέτηση των Πελατών	8
1.2	Ιστορικές Μεταρρυθμίσεις του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος	8
1.3	Μεταρρυθμίσεις στην Τραπεζική Χρηματοδότηση	10
1.4	Μεταρρυθμίσεις στις Τραπεζικές Καταθέσεις	11
1.4.1	Ιδιωτικές Καταθέσεις & Καταθέσεις Δημόσιων Επιχειρήσεων & Οργανισμών	12
1.4.2	Ιδιωτικές Καταθέσεις σε Όψεως	12
1.4.3	Ιδιωτικές Καταθέσεις Προθεσμίας	13
1.4.4	Ιδιωτικές Καταθέσεις Ταμειυτηρίου	13

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2°

Ελληνικό Χρηματοπιστωτικό Σύστημα

2.1	Εξελίξεις στο Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα	14
2.2	Η κρίση του Μαΐου το 1994 προς όφελος του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος	15
2.3	Η συμμετοχή της Ενώσεως Ελληνικών Τραπεζών στο Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα	16
2.4	Ανάπτυξη του Ηλεκτρονικού Χρήματος στο Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα	17
2.4.1	Εμφάνιση της Επιταγής στο Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα	17

2.4.2	Εμφάνιση της Πλαστικής Κάρτας στο Ηλεκτρονικό Χρήμα	18
2.4.3	Ηλεκτρονική Μεταφορά	19
2.4.4	Στρατηγική της Ιδιωτικής Πελατείας του Ηλεκτρονικού Χρήματος	19
2.4.5	Θέματα Ασφάλειας της Πληρωμής και της Προστασίας του πολίτη μέσω του Ηλεκτρονικού Χρήματος	20
2.5	Νέες Μορφές Οργάνωσης στο Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα	21
2.5.1	Στρατηγικές Συμμαχίες	21
2.5.2	Νέες Μορφές Οργάνωσης	21
2.5.3	Μείωση του Λειτουργικού Κόστους	22
2.5.4	Ανθρώπινο Δυναμικό	22

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

Χρηματοδοτικά Μέσα

3.1	Γενικά για τα Χρηματοδοτικά Μέσα	23
3.2	Λόγοι για την Ανάπτυξη των Χρηματοδοτικών Μέσων	24
3.3	Κίνδυνοι των Χρηματοδοτικών Μέσων	25
3.4	Leasing: Χρηματοδοτική Μίσθωση	25
3.4.1	Εταιρείες Χρηματοδοτικής Μίσθωσης	26
3.4.2	Η επιρροή της Επιτροπής μέσω της Χρηματοδοτικής Μίσθωσης	27
3.4.3	Η επιρροή του Νομοθέτη στη Χρηματοδοτική Μίσθωση	27
3.5	Factoring: Πρακτορεία των Επιχειρηματικών Απαιτήσεων και Μορφές αυτών	29
3.5.1	Factoring με Δικαίωμα Αναγωγής	30
3.5.2	Αμιγώς Χρηματοδοτικό Factoring	30
3.5.3	Factoring χωρίς Χρηματοδότηση	30
3.5.4	Εμπιστευτικό Factoring	31
3.6	Εξειδίκευση του Πράκτορα	31
3.7	Το κόστος των Πρακτορειών των Επιχειρηματικών Απαιτήσεων	33
3.8	Εξαγωγικό Factoring	34
3.8.1	Τρόποι και Ενέργειες Υλοποίησης του Factoring στις διάφορες χώρες	35
3.9	Το Factoring στην Ευρώπη	36
3.10	Η Ανάπτυξη του Factoring σε Διεθνές Επίπεδο	37
3.11	Εσωτερική Οργάνωση της Εταιρείας Factoring	39
3.12	Forfaiting: Προεξόφληση Συναλλαγματικών Γραμματίων	40

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο

Συγχωνεύσεις στον Τραπεζικό Κλάδο

4.1	Γενικά για τις Συγχωνεύσεις στον Τραπεζικό Τομέα	42
4.2	Συγχωνεύσεις στις Ευρωπαϊκές Χώρες	43
4.3	Συγχωνεύσεις στην Ελλάδα	44

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο

Απελευθέρωση του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος

5.1	Απελευθέρωση του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος	46
5.2	Παραδείγματα Αναπροσαρμογής και Διαφοροποίησης του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος	47

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6ο

Επιρροή του Ελληνικού Χρηματοπιστωτικού Συστήματος στα Βαλκάνια και τις Παρευξείνιες Χώρες σε Ευρωπαϊκή Διάσταση

6.1	Γενικά ο Τραπεζικός Τομέας στην Ελλάδα	49
6.2	Η Επέκταση του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος στις Βαλκανικές και Παρευξείνιες χώρες	50
6.3	Λόγοι των Ελληνικών Τραπεζών για την Εξέλιξη τους στις Τραπεζικές Αγορές	51
6.4	Φερεγγυότητα, Οργάνωση και Τεχνογνωσία του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος	51
6.5	Ευρωπαϊκές Τράπεζες μετά το 2000 - Μύθοι και Δοξασίες	52

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7ο

Περιφερειακή Ανάπτυξη του Χρηματοπιστωτικού Συστήματος

7.1	Εισαγωγή	54
7.2	Η Περιφερειακή Ανάπτυξη του Τραπεζικού Συστήματος στον Ελληνικό Χώρο	55

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8ο.

Η Τραπεζική Απασχόληση στο Ελληνικό Χρηματοπιστωτικό Σύστημα

8.1	Εισαγωγή στην Τραπεζική Απασχόληση	57
8.2	Λόγοι για την Απαισιόδοξη Προοπτική της Τραπεζικής Απασχόλησης	57
8.3	Η Τραπεζική Απασχόληση στις Ευρωπαϊκές Χώρες	58

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9ο

Εκσυγχρονισμός του Τραπεζικού Συστήματος μέσω των Χρηματοοικονομικών Προϊόντων και Υπηρεσιών

9.1	Εισαγωγή	60
9.2	Ο Εκσυγχρονισμός του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος σε Εθνικό Επίπεδο	60
9.3	Ο Εκσυγχρονισμός του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος σε Διεθνές Επίπεδο	61

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10ο

Θεσμικές Αλλαγές στο Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα και η επίδρασή τους στις Επιχειρήσεις

10.1	Ανταγωνισμός	63
10.2	Νέα προϊόντα και Υπηρεσίες	64
10.3	Σχέσεις των Τραπεζών με τις Επιχειρήσεις	64
10.4	Ανάγκη Έγκαιρης Προετοιμασίας	65

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα προσπαθούσε και προσπαθεί μέχρι και σήμερα να επεκταθεί με γοργό ρυθμό στην Ελλάδα και παγκοσμίως. Η προσπάθεια του αυτή πραγματοποιείται με την υλοποίηση των χρηματοδοτικών μέσων που χρησιμοποιεί.

Στην παρούσα εργασία αναλύω λεπτομερικά τις εξελίξεις του ελληνικού τραπεζικού συστήματος μέσω των χρηματοδοτικών μέσων, Leasing, Factoring, Forfaiting κλπ. Συνοπτικά θα εξεταστούν τα εξής:

Στο πρώτο κεφάλαιο αναφέρεται στην ιστορική αναδρομή του ελληνικού τραπεζικού συστήματος. Δηλαδή, αναλύει το σκοπό του σε σχέση με τα χρηματοδοτικά μέσα, την απασχόληση, τις καταθέσεις και την καλύτερη εξυπηρέτηση των πελατών. Επίσης, εξιστορεί τις μεταρρυθμίσεις στην χρηματοδότηση και στις καταθέσεις του ελληνικού μας τραπεζικού συστήματος που έγιναν στις περιόδους 1920-1993.

Στο δεύτερο κεφάλαιο εστιάζεται στις εξελίξεις του ελληνικού τραπεζικού συστήματος. Οι εξελίξεις αυτές αναφέρονται στην κρίση του Μαΐου το 1994 και στην συμμετοχή της Ένωσης Ελλήνων Τραπεζών, όπου αυτά τα δύο γεγονότα αποτελούν σημαντικούς παράγοντες για την ανάπτυξη του.

Αξιοσημείωτα, έχουμε μία σημαντική εξέλιξη στο ηλεκτρονικό χρήμα, το οποίο εξελισσόταν και εξελίσσεται με γρήγορους ρυθμούς. Επομένως, μέσα απ' τις εξελίξεις του αυτές εφαρμόζει μία σειρά μορφών οργάνωσης, όπως οι στρατηγικές συμμαχίες, οι νέες μορφές οργάνωσης, η μείωση του λειτουργικού κόστους και το ανθρώπινο δυναμικό.

Στο τρίτο κεφάλαιο αναλύονται με μεγάλη λεπτομέρεια τα χρηματοδοτικά μέσα. Τα χρηματοδοτικά μέσα που αναλύονται είναι η Χρηματοδοτική Μίσθωση (Leasing), στην οποία δημιουργήθηκαν οι εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης. Ακόμη, σ' αυτήν ασκούν επιρροή στην πορεία της αναπτυξής της η Επιτροπή και ο Νομοθέτης.

Τα πρακτορεία των επιχειρηματικών απαιτήσεων (Factoring) αναφέρονται στις αρμοδιότητες του πράκτορα με τον προμηθευτή/παραγωγό, στην εξειδίκευση του πράκτορα και τις μη κατάλληλες υπηρεσίες του πράκτορα. Επίσης, για να επεκταθούν στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα ανέπτυξαν της εξής κυριότερες μορφές τους: το Factoring με δικαίωμα αναγωγής, το Αμιγώς χρηματοδοτικό factoring, το Factoring χωρίς χρηματοδότηση και το Εμπιστευτικό factoring.

Εκτός, απ' τις υπηρεσίες του πράκτορα έχουμε το εξαγωγικό factoring, το Factoring στην Ευρώπη και την εσωτερική οργάνωση μιας εταιρείας factoring.

Ένα άλλο χρηματοδοτικό μέσο του ελληνικού τραπεζικού συστήματος είναι η προεξόληση συναλλαγματικών γραμματίων (Forfaiting) στην διεθνή χρηματαγορά χωρίς το δικαίωμα επανεκχώρησης.

Στο τέταρτο κεφάλαιο αναφέρεται στις συγχωνεύσεις που πραγματοποιήθηκαν στην Ελλάδα και στον Βαλκανικό χώρο. Με ιδιαίτερη σημασία στον ελληνικό τραπεζικό χώρο.

Στο πέμπτο κεφάλαιο διευκρινίζεται η απελευθέρωση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος στο εσωτερικό της ελληνικής οικονομίας μας και στις ελληνικές τράπεζες.

Στο έκτο κεφάλαιο έχουμε την επέκταση του ελληνικού τραπεζικού τομέα στην Ελλάδα και στις Βαλκανικές και Παρευξείνιες χώρες. Επίσης, έχουμε τη δημιουργία της τράπεζας του μέλλοντος και τα χαρακτηριστικά της.

Στο έβδομο κεφάλαιο αναφέρεται στην ανάπτυξη της Περιφέρειας στον ελλαδικό χώρο και στις θεσμικές μεταβολές της περιφερειακής ανάπτυξης που οδήγησαν στην δημιουργία δύο τομέων της ελληνικής οικονομίας, τον ιδιωτικό και τον δημόσιο.

Στο όγδοο κεφάλαιο απασχολείται με την Τραπεζική Απασχόληση στην Ελλάδα και προσδιορίζει τους λόγους για την απαισιόδοξη λειτουργία της. Τέλος, αναλύει την τραπεζική απασχόληση του χρηματοπιστωτικού τομέα στις Ευρωπαϊκές χώρες.

Στο ένατο κεφάλαιο έχουμε τον εκσυγχρονισμό του ελληνικού τραπεζικού συστήματος όσον αφορά την απελευθέρωση των επιτοκίων, την πραγματοποίηση για την υλοποίηση διεθνών πρακτικών για πιο ευέλικτη άσκηση της νομισματικής πολιτικής και την απελευθέρωση της κίνησης των κεφαλαίων κ.α .

Στο δέκατο κεφάλαιο το ελληνικό τραπεζικό σύστημα εφαρμόζει μία σειρά από θεσμικές αλλαγές, οι οποίες στοχεύουν στην καλύτερη λειτουργία του και την ραγδαία ανάπτυξη του.

Οι αλλαγές αυτές αναφέρονται στον Ανταγωνισμό των τραπεζών μέσω του τραπεζικού συστήματος, στα Νέα Προϊόντα και Υπηρεσίες, στις Σχέσεις των Τραπεζών με τις Επιχειρήσεις και στην Ανάγκη της Έγκαιρης Προετοιμασίας στις τράπεζες-επιχειρήσεις. Επομένως, διαπιστώνουμε ότι το ελληνικό τραπεζικό σύστημα πρέπει να ανακαλύπτει συνεχώς νέους στόχους, οι οποίοι θα αναζωγονούν την δομή του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

1.1 Σκοπός του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος

Το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα τα τελευταία χρόνια έχει γνωρίσει εντυπωσιακές αλλαγές. Η θεσμική απελευθέρωση του ενίσχυσε τον εσωτερικό και διεθνή ανταγωνισμό.

Ο οποίος με τη σειρά του οδήγησε με τη βοήθεια της αλματώδους τεχνολογικής εξέλιξης, στην παροχή νέων σύνθετων υπηρεσιών για την κάλυψη των νέων αναγκών, που οι ταχύτατες μεταβολές του οικονομικού περιβάλλοντος υπαγορεύουν.

Μέσα απ' την θεσμική απελευθέρωση το ελληνικό τραπεζικό σύστημα προσπαθεί να διαμορφώσει καλύτερες προοπτικές για την ανάπτυξη του μέσω των εξής χρηματοδοτικών μέσων, την Απασχόληση, τις Καταθέσεις και την Καλύτερη Εξυπηρέτηση των Πελατών.

1.1.1 Απασχόληση

Η απασχόληση αναφέρεται στο εργατικό δυναμικό των ελληνικών τραπεζών μέσω των στελεχών τους. [Άρθρο 1, σελ. 1-3]

Παλιότερα, το εργατικό δυναμικό των τραπεζών προσδιοριζόταν σε μη εξειδικευμένο προσωπικό, με αποτέλεσμα την υψηλή αποδοτικότητα και το χαμηλό κόστος.

Σήμερα, οι τράπεζες χρησιμοποιούν εξειδικευμένο προσωπικό ώστε η αποδοτικότητα των υπαλλήλων να μετριάζεται σε συγκεκριμένες ομάδες (π.χ Διευθυντές).

Ακόμα, το κόστος εργασίας τους να είναι υψηλό οπότε προσπαθούν, να αυξήσουν τα κέρδη και τον ανταγωνισμό με άλλες τράπεζες.

1.1.2 Καταθέσεις

Οι πελάτες των τραπεζών αποταμίευαν τα χρήματα τους οι ίδιοι χωρίς ασφάλεια στις τράπεζες. Ωστε τα χρήματα τους να κινδυνεύουν από τους κακοποιούς.

Σήμερα καταθέτουν τα χρήματα τους στις τράπεζες με περισσότερη ασφάλεια. Οπότε αυτά τοκίζονται μέσω κάποιου επιτοκίου που καθορίζει η κάθε τράπεζα .

Επίσης μπορούν να αντλήσουν δάνειο από την τράπεζα με τη μορφή δόσεων για κάποιο χρονικό διάστημα με στόχο την αγορά οικοπέδου, ακινήτου ή την κατασκευή κατοικίας. Έτσι, οι καταθέσεις άρχισαν να βρίσκονται σε σημαντική άνοδο στην χώρα μας, ώστε να επηρεάζεται αισθητά η ελληνική οικονομία μας. [Άρθρο 1, σελ. 1-3]

1.1.3 Καλύτερη Εξυπηρέτηση των Πελατών

Οι περισσότερες ελληνικές τράπεζες δεν παρείχαν στους πελάτες τους την ανάλογη εξυπηρέτηση.

Απλώς τους επιβάρυναν με ταλαιπωρία, όσον αφορά τα ταμεία . Δηλαδή, υπήρχε έλλειψη προσωπικού, κατά συνέπεια η εργασία να διεξάγεται από ένα άτομο. Έτσι, παρουσιαζόταν μεγάλος συνωστισμός και στα πρόσωπα των πελατών η απογοήτευση.

Σήμερα, προσπαθούν να εξαλείψουν την ταλαιπωρία αυτή με μεθοδικό τρόπο. Δηλαδή, οι πελάτες να εξυπηρετούνται με αριθμό προτεραιότητας ή να διευκολύνονται οι συναλλαγές τους μέσω των σύγχρονων μηχανημάτων. Οπότε, το φαινόμενο της απογοήτευσης να μην εμφανίζεται και η εξυπηρέτηση τους να είναι όσο το δυνατό καλύτερη. [Άρθρο 1, σελ 1-3]

1.2 Ιστορικές Μεταρρυθμίσεις του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος

Το 1920, διαμορφώθηκαν στην Ελλάδα οι πρώτοι θεσμοί των τραπεζικών εργασιών. Η δεκαετία αυτή απετέλεσε τη μεταβατική περίοδο, κατά την οποία έγιναν ανακατατάξεις στην οικονομία που οδήγησαν στη λήψη οργανωτικών μέτρων. [Άρθρο 1, σελ. 47, Άρθρο3, σελ. 130-131]

Την περίοδο εκείνη έπληξε την ελληνική οικονομία κρίση, η οποία ήταν νομισματική. Αυτή η κρίση επηρέασε ως ένα βαθμό και τα πραγματικά της μεγέθη. Όπως την παραγωγή, την απασχόληση και το εισόδημα. Ως προς την παραγωγή, λόγω ελλείψεως των κατάλληλων εθνικολογιστικών στοιχείων, δεν υπήρχε δυνατότητα παρακολούθησης της εξελίξεως του συνολικού μεγέθους της.

Το 1928, με τη νομισματική μεταρρύθμιση έχουμε την ίδρυση της Τράπεζας της Ελλάδος, η οποία θα ασκούσε ως Κεντρική Τράπεζα τη νομισματική πολιτική, υπό την επίβλεψη της Κοινωνίας των Εθνών και με γνώμονα τη διατήρηση της νομισματικής σταθερότητας.

Την περίοδο αυτή υπήρξε και η ίδρυση της Ενώσεως Ελληνικών Τραπεζών, η οποία συνέβαλε σημαντικά στην άμεση αντιμετώπιση των οξύτερων προβλημάτων που είχαν συσσωρευτεί. Τα προβλήματα αυτά αφορούσαν τη λειτουργία και τις δραστηριότητες των επιμέρους τραπεζών. Επίσης, ιδιαίτερη απήχηση στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα είχε η περίοδος του 1930.

Το 1930, είχαν αρχίσει να λαμβάνονται ριζικά μέτρα θεσμικού εκσυγχρονισμού του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, ύστερα από μια μακρά περίοδο πληθωρισμού και συναλλαγματικής αστάθειας.

Στη φάση αυτή η ελληνική οικονομία δέχθηκε τους αντίκτυπους της μεγάλης οικονομικής κρίσεως, οι οποίοι μάλιστα εκδηλώθηκαν στον νομισματικό τομέα. Το γεγονός αυτό επηρέασε δυσμενώς τις τραπεζικές δραστηριότητες, όχι μόνο βραχυχρονίως, αλλά και κατά έτη που ακολούθησαν μέχρι το Β Παγκόσμιο Πόλεμο.

Το 1960, οι τράπεζες ήταν σε θέση να διαθέσουν τα μεγάλα οικονομικά μέσα που απαιτούνται για την έρευνα, συγγραφή και υψηλού επιπέδου εκδοτική παρουσίαση θεμάτων εθνικής μεν σημασίας αλλά χωρίς εμπορική ανταπόκριση. Επίσης, η έκδοση μελετών επί ερευνητικών ιστορικών, οικονομολογικών και κοινωνικών θεμάτων, δεν υπήρχε στο παρελθόν στην Ελλάδα, ούτε και σήμερα υφίσταται η δυνατότητα να χρηματοδοτηθούν παρά μόνο από ισχυρούς οικονομικούς οργανισμούς.

Γι' αυτό το λόγο τέτοιου περιεχομένου αξιόλογο έργο έχει επιτελέσει το πρωτοποριακό στον τραπεζικό χώρο Μορφωτικό Ίδρυμα της Εθνικής Τραπέζης, καθώς και το Πολιτιστικό-Τεχνολογικό Ίδρυμα της Ελληνικής Τραπέζης Βιομηχανικής Ανάπτυξης με το μεγάλο σε έκταση και ποικιλία θεμάτων συστηματικό ερευνητικό-εκδοτικό τους πρόγραμμα και άλλες τράπεζες (η έκδοση της τετράτομης εργασίας του Drones για το Μέγα Αλέξανδρο και τους διαδόχους του από τη Τράπεζα Πίστωσης, η ανατύπωση της Χάρτας του Ρήγα Φεραίου από την Αγροτική, τα Μάρμαρα του

Παρθενώνα στο Βρετανικό Μουσείο από την Εθνική Στεγαστική και οι εκδόσεις της σειράς "Ιωνία" από την Ιονική).

Στον τομέα των εκδόσεων έντονη είναι η παρουσία των ειδικών Οικονομολογικών Δελτίων (της Πίστωσης, της Ιονικής, της Εμπορικής και της Εθνικής), τα οποία περιλαμβάνουν στοιχεία, δείκτες και αναλύσεις για την πορεία της εθνικής οικονομίας. Το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα τα τελευταία χρόνια παρά την πρόοδο που έχει συντελεσθεί, η εικόνα που έχει για τις τράπεζες η ελληνική κοινή γνώμη εξακολουθεί να μην είναι ικανοποιητική. Σε αυτήν την εικόνα προστίθενται νέοι παράγοντες, όπως η διεθνοποίηση των συναλλαγών, το περιεχόμενο των καινούργιων και το επίπεδο των προσφερόμενων υπηρεσιών και η ανάγκη της ύπαρξης υψηλής στάθμης Management ώστε να εξυπηρετείται καλύτερα ο πελάτης, όταν συναλλάσσεται με τις τράπεζες. [Άρθρο 1, σελ. 47, Άρθρο 3, σελ. 130-131]

1.3 Μεταρρυθμίσεις στην Τραπεζική Χρηματοδότηση

Την περίοδο 1931-1939, οι μεγάλες τράπεζες (Εθνική, Εμπορική, Κτηματική και Αγροτική) κάλυπταν το μεγαλύτερο ποσοστό, 58-59% των χορηγήσεων. Παρατηρείται και η αύξηση του ποσοστού συμμετοχής των γεωργικών τραπεζών. Ακόμη, αυξήθηκαν τα δάνεια κατά 54% και ο τιμάρθμος 43%, που υποδηλώνει ότι σε σταθερές τιμές η αύξηση ήταν μικρότερη 1% ετησίως. [Άρθρο 1, σελ. 50-52, Άρθρο 2, σελ. 53]

Ενώ, το 1932-1939 οι τράπεζες συγκέντρωναν το μέγεθος των καταθέσεων που προσδιόριζε και τις χρηματοδοτικές δυνατότητες τους. Όμως, το επίπεδο στο οποίο διαμορφώθηκαν οι τραπεζικές χορηγήσεις πρέπει να επηρεάσθηκε και από την ζήτηση, η οποία ήταν συνάρτηση της οικονομικής δραστηριότητας.

Οι μεγαλύτερες αυξήσεις της τραπεζικής χρηματοδοτήσεως πραγματοποιήθηκαν τα έτη 1934 και 1937, τα οποία είχαν τις υψηλότερες ποσοστιαίες ανόδους. Οι χρηματοδοτήσεις μακροχρονίως δεν είχαν "πραγματική" αύξηση. Αυτό αποτελεί την αδυναμία του ελληνικού τραπεζικού συστήματος να συμβάλλει σημαντικά στην τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας.

Η αδυναμία αυτή δεν δικαιολογείται από έλλειψη διαθεσίμων, δεδομένου ότι η μέση ετήσια αύξηση των χορηγήσεων ήταν 32% μικρότερη της αντίστοιχης αυξήσεως των καταθέσεων.

Μέχρι το 1937 οι μεταβολές των τραπεζικών μακροχρονίως χορηγήσεων ήταν θετικές, έκτοτε κατέστησαν αρνητικές. Αντίθετα, τα λοιπά δάνεια ιδίως τα βραχυπρόθεσμα σημείωσαν σ' όλη την περίοδο αύξηση.

Οι τάσεις αυτές αντικατοπτρίζουν την επικέντρωση του ενδιαφέροντος των τραπεζών στη βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση, αλλά και τη διστακτικότητα τους να διοχετεύσουν αποταμιευτικούς πόρους προς την επενδυτική δραστηριότητα. Χαρακτηριστικό, είναι ότι η ποσοστιαία συμμετοχή της μέσης ετήσιας αύξησης των μακροπρόθεσμων δανείων στη μέση αύξηση του συνόλου των δανείων ήταν 15%. Επίσης, το 64% της μέσης αύξησης των καταθέσεων προθεσμίας διοχετεύθηκε σε μακροπρόθεσμα δάνεια.

Διαπιστώνουμε, ότι μέρος των χορηγήσεων απ' τις τραπεζικές χρηματοδοτήσεις αναπληρώθηκε από τη διοχέτευση μετοχικών κεφαλαίων μέσω του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών. [Άρθρο 1, σελ. 50-52, Άρθρο 2, σελ. 53]

1.4 Μεταρρυθμίσεις στις Τραπεζικές Καταθέσεις

Οι καταθέσεις αποτελούν για το τραπεζικό σύστημα την σημαντικότερη πηγή αντλήσεως κεφαλαίων και είναι φυσικό να παίζουν πρωτεύοντα ρόλο στη διαμόρφωση του επιπέδου των τραπεζικών εργασιών κατά τις οικονομικές κυμάνσεις. [Άρθρο 2, σελ. 49-51]

Το 1931-1939, μέσα απ' τις οικονομικές κυμάνσεις της ελληνικής οικονομίας, παρατηρείται σχετικά με τις καταθέσεις άνοδο σε ποσοστό 47%. Ενώ η άνοδος του επιπέδου των τιμών σε ποσοστό 43%, υποδηλώνει ότι σε σταθερές τιμές η αύξηση των καταθέσεων ήταν 3%.

Την περίοδο αυτή, λόγω της άνοδου της οικονομικής δραστηριότητας αυξήθηκε και η εθνική αποταμίευση. Απ' την εθνική αποταμίευση δημιουργήθηκε το φαινόμενο μη ανάλογης αύξησης των τοποθετήσεων στις τράπεζες αποταμιευτικών διαθεσίμων μετρητών, που εξακολουθούσε να διακατέχει το κοινό. Αλλά και στα πολύ χαμηλά επιτόκια που προσφέρονταν από τις τράπεζες.

Ενδιαφέρον παρουσίαζαν οι τραπεζικές καταθέσεις σε Ώψεως, Ταμιευτηρίου, Προθεσμίας και Ομολογιακών Δανείων. Οπότε το 1939, η μέση ετήσια αύξηση των καταθέσεων Ώψεως και του Ταμιευτηρίου ήταν πολύ μεγαλύτερη απ' τη μέση ετήσια αύξηση των καταθέσεων Προθεσμίας και Ομολογιακών Δανείων. Με αποτέλεσμα, η ποσοστιαία συμμετοχή τους στη συνολική μέση αύξηση να' ναι 84% και 16% αντίστοιχα. Παράδειγμα: Το 1939 η Αγροτική Τράπεζα είχε επεκταθεί ραγδαία, της οποίας οι καταθέσεις της έφθασαν στο 25%.

Ένας άλλος τομέας των τραπεζικών καταθέσεων παρουσίαζε ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην ελληνική οικονομία, οι λεγόμενες: α) Ιδιωτικές Καταθέσεις & Καταθέσεις Δημόσιων Επιχειρήσεων & Οργανισμών και β) Ιδιωτικές Καταθέσεις σε Όψεως, Ταμειυτηρίου και Προθεσμίας. [Άρθρο 2, σελ. 49-51]

1.4.1 Ιδιωτικές Καταθέσεις & Καταθέσεις Δημόσιων Επιχειρήσεων & Οργανισμών

Οι ιδιωτικές καταθέσεις δείχνουν μεγαλύτερη ευαισθησία στις οικονομικές κυμάνσεις γιατί οι καταθέσεις αυτές αντλούνται από τους ιδιώτες . Οι οποίοι έχουν μεγάλη οικονομική άνεση, ικανοποιητικό μορφωτικό επίπεδο, με αποτέλεσμα μέσω των ιδιωτών να προκαλείται η αύξηση τους και κατά συνέπεια η άνοδο της ελληνικής οικονομίας σε οικονομικό επίπεδο.

Στις καταθέσεις δημόσιων επιχειρήσεων και οργανισμών οι καταθέσεις αντλούνται απ' το κράτος και τις τράπεζες μέσω των πελατών. Ωστε να έχουμε υψηλές δαπάνες, οι οποίες απορροφούνται απ' το κράτος και έτσι το ποσοστό του συνόλου είναι πολύ μικρό δηλαδή 4%. [Άρθρο 2, σελ. 49-51]

1.4.2. Ιδιωτικές Καταθέσεις σε Όψεως

Στις καταθέσεις όψεως οι πελάτες τους δεν συμμετείχαν σε αυτού του είδους τις καταθέσεις γιατί είναι χρονοβόρες και η εξυπηρέτηση τους από πλευράς υπαλλήλων δεν είναι ικανοποιητική.

Άρα, οι πελάτες προτιμούν να συμμετέχουν σε καταθέσεις γρήγορες, αποτελεσματικές και να ξέρουν από την στιγμή, που θα κάνουν τη κατάθεση των χρημάτων τους να παρέχεται ασφάλεια.

Επομένως, στις καταθέσεις αυτές το μέγεθος τους είναι πολύ μικρό και δεν εκφράζουν ιδιαίτερη ευαισθησία στις οικονομικές κυμάνσεις. Παρόλο, που χρησιμοποιούνται στην διεξαγωγή των συναλλαγών που αφορούν την παραγωγή. [Άρθρο 2, σελ. 49-51]

1.4.3 Ιδιωτικές Καταθέσεις Προθεσμίας

Οι καταθέσεις προθεσμίας κινούνται ανεξάρτητα απ' την οικονομική δραστηριότητα. Πρέπει να σημειωθεί ότι στην περίοδο 1990-1993 η κατακόρυφη κάμψη τους, δεν οφειλόταν τόσο στη συγκυρία όσο στην ταχεία αύξηση των δανειακών αναγκών του Δημοσίου. Λόγω της προσφοράς των υψηλών επιτοκίων, μέρος των καταθέσεων αυτών μετατράπηκαν σε τίτλους Δημοσίου. [Άρθρο 2, σελ. 49-51]

1.4.4 Ιδιωτικές Καταθέσεις Ταμειτηρίου

Απ' τις επιμέρους κατηγορίες των Ιδιωτικών καταθέσεων, εκείνη που σχετίζεται περισσότερο με τις κυμάνσεις της οικονομικής δραστηριότητας είναι η κατηγορία καταθέσεων ταμειτηρίου, που αποτελούν το 69%. Την περίοδο 1974-1980, υπήρξε μια αυξημένη ενδιάμεση φάση των καταθέσεων ταμειτηρίου με κεντρικό άξονα το 1978.

Ενώ, το 1974-1983, στις ετήσιες ροές των καταθέσεων αυτών εφαρμόστηκε η μέθοδος της παλινδρομήσεως. Τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την ανάλυση, μολονότι δεν μπορεί να θεωρηθεί στατιστικώς σημαντικά δείχνουν το 14% της διακυμάνσεως των ροών αυτών, που εκφράζουν τις μεταβολές της οικονομικής δραστηριότητας.

Αλλά στις ετήσιες ροές τους ενσωματώνονται όχι μόνο οι βραχυχρόνιες κυμάνσεις, αλλά και η τάση. Σημειωτέον ότι μέρος της διακυνμάσεως των καταθέσεων ταμειτηρίου φθάνει το 18%. Η ανάλυση έδειξε ότι μακροχρονίως, το ποσόν που εισρέει στις τράπεζες με τη μορφή καταθέσεων ταμειτηρίου μειώνεται κατά 3.1 δισεκατομμύρια δρχ. ετησίως.

Η μείωση αυτή δεν οφείλεται σε συγκράτηση της συνολικής αποταμίευσης, που υποδηλώνει μεταφορά σε άλλες μορφές τοποθετήσεων, υπο την επίδραση διαφόρων παραγόντων μεταξύ των οποίων προέχουσα θέση κατέχει η απόδοση. [Άρθρο 2, σελ 49-51]

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

2.1 Εξελίξεις στο Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα

Το Ελληνικό Χρηματοπιστωτικό Σύστημα εξελίσσεται στο κατώφλι του 21^ο αιώνα. Εστιάζεται στις δραματικές αλλαγές που έχουν γίνει στα τελευταία 15 χρόνια στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών παγκοσμίως και οποίες αφορούν:

1. Την απελευθέρωση των κεφαλαιαγορών στις εθνικές αγορές.
2. Την απελευθέρωση της διεθνούς κίνησης κεφαλαίων. [Άρθρο 6, σελ. 44]

Η απελευθέρωση των κεφαλαιαγορών στις εθνικές αγορές χαρακτηρίζεται από μια παγκοσμιότητα. Πολλοί τραπεζικοί οργανισμοί στις αναπτυγμένες χώρες έχουν αναλύσει αυτές και έχουν προσαρμόσει τη στρατηγική τους με στόχο την παγκόσμια παρουσία και δράση τους.

Η απελευθέρωση της διεθνούς κίνησης κεφαλαίων εντοπίζεται στις ειδικές συνθήκες που θα αντιμετωπίζουν τα εθνικά τραπεζικά συστήματα με τη δημιουργία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης είτε συμμετέχοντας σ' αυτήν είτε μένοντας απ' έξω. Ακόμη, έχει περιφερειακό χαρακτήρα .

Οι δύο αυτοί άξονες των αλλαγών, όμως οδηγούν σ' ένα βασικό συμπέρασμα ότι η αύξηση της ανταγωνιστικότητας αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την επιβίωση του κάθε τραπεζικού συστήματος είτε μέσα στην παγκόσμια οικονομία είτε μέσα στην Οικονομική Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ).

Επίσης, το τραπεζικό σύστημα αντιμετωπίζει μία σειρά από προβλήματα τα οποία θα πρέπει να λυθούν αν θέλει να είναι ανταγωνιστικό και να λειτουργήσει μέσα στην ΟΝΕ αλλά και μέσα στην παγκόσμια οικονομία, όπου θα μπορούσε να δημιουργήσει για τον εαυτό του μία ειδική περιφερειακή αγορά, η οποία θα συμπεριλαμβάνει πέρα από την Ελλάδα και την Βαλκανική Χερσόνησο.

Στην πορεία του ελληνικού τραπεζικού συστήματος η "Ελληνική Διάσταση" χαρακτηρίζεται από δύο παράγοντες:

- α) Τον σχεδιασμό μίας στρατηγικής για το ρόλο που πρέπει να παίξει το τραπεζικό σύστημα μέσα στο νέο περιβάλλον που διαμορφώνεται με τις παγκόσμιες τάσεις και την ΟΝΕ η οποία σήμερα δεν υπάρχει και

β) Την ανάγκη να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα του προκειμένου να αναπτυχθεί και να παίξει το ρόλο του αυτόν.

Επίσης, το διεθνές περιβάλλον του ελληνικού τραπεζικού συστήματος εδώ και μερικά χρόνια σταδιακά εφάρμοσε μια σειρά από ριζικές μεταβολές που άλλαξαν τόσο τη φύση των τραπεζικών εργασιών όσο και τις στρατηγικές εδραίωσης των τραπεζών στις αγορές.

Ορισμένες απ' τις τάσεις των τραπεζών στις αγορές είναι η ανάπτυξη της καταναλωτικής πίστης, η υποκατάσταση της έμμεσης δανειακής χρηματοδότησης από άμεσες μορφές, η σταδιακή ανάπτυξη των αγορών για χρηματοοικονομικά παράγωγα προϊόντα και ο όγκος των χορηγήσεων σε συνάλλαγμα, υποδηλώνουν τις μεταβολές στις κλασικές τραπεζικές λειτουργίες στην Ελλάδα. Οπότε, η τραπεζική αγορά στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα πραγματοποιεί την ένταξη στο παγκόσμιο χρηματοοικονομικό σύστημα.

Ωστε να έχουμε την αποτελεσματική λειτουργία και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των τραπεζών απ' τη μια πλευρά και την ασφάλεια και τη σταθερότητα του ελληνικού τραπεζικού συστήματος απ' την άλλη, είναι αναγκαστικά προϊόν σύνθετων ενεργειών των ιδίων των τραπεζών, της Κεντρικής Τράπεζας ως εποπτικής αρχής και της κυβερνητικής οικονομικής πολιτικής. [Άρθρο 6, σελ 44]

2.2 Η Κρίση του Μαΐου το 1994 προς όφελος του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος

Η κρίση του Μαΐου το 1994 στις αγορές χρήματος και συναλλάγματος, μπορεί να εξασφαλιστεί αποτελεσματικά προς όφελος τόσο των τραπεζών όσο και της ασφάλειας του ελληνικού τραπεζικού συστήματος. Βέβαια, η επιτυχία του Μαΐου είχε και κόστος. Οι τράπεζες που ανέλαβαν το βάρος της υποστήριξης του νομίσματος και που δεν μετέφεραν τα υψηλά δραχμικά επιτόκια των ημερών εκείνων στην πελατεία τους κάλυψαν αυτό το κόστος. [Άρθρο 7, σελ. 14-15]

Με την κρίση του Μαΐου το 1994 και από πρόσφατες αναταραχές στις διεθνείς αγορές συναλλάγματος. Πρέπει να σημειωθεί, ότι οι νομισματικές αρχές και τράπεζες, πρέπει να αναπτύξουν περισσότερους μηχανισμούς εσωτερικής επικοινωνίας και εποπτείας για την έγκαιρη και αποτελεσματική αντιμετώπιση των συγκυριακών κρίσιμων καταστάσεων.

Όσο επικρατεί το κλίμα της αναστάτωσης η αβεβαιότητα των αγορών συναλλάγματος επιβάλλει στις ελληνικές τράπεζες τη περίσκεψη, την ενδυνάμωση της εσωτερικής εποπτείας και την αποφυγή ανάληψης μεγάλων κινδύνων σ'αυτές τις αγορές. Οι ελληνικές τράπεζες παρουσίαζαν υψηλό κέρδος παρά την επιβάρυνση τους με το κόστος της κρίσης του Μαΐου.

Παλιότερα, τα κέρδη των ελληνικών τραπεζών καθορίζονταν με αποφάσεις των νομισματικών αρχών.

Σήμερα, τα κέρδη τους είναι αποτέλεσμα σκληρής εργασίας των διοικήσεων, των στελεχών και του προσωπικού για την καλύτερη παραγωγή υπηρεσιών και τη διάνοιξη εργασιών απ' τις ίδιες τις τράπεζες. [Άρθρο 7, σελ 14-15]

2.3 Η συμμετοχή της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών στο Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα

Η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών με τη συμμετοχή της στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα έχει σκοπό αφ' ενός μεν την έγκριση της πλήρους διοικητικής και λειτουργικής παρουσίας της στο οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον, αφ' ετέρου δε τη χάραξη της πολιτικής και τις επιμέρους δραστηριότητες της για το μέλλον. [Άρθρο 3, σελ. 134]

Η δυναμική αξιοποίηση της νέας δομής της Ένωσης, είναι η αποτελεσματικότερη προσφορά υπηρεσιών στις τράπεζες-μέλη της, αλλά και η ανάπτυξη πρωτοβουλιών εκσυγχρονισμού του ελληνικού τραπεζικού συστήματος και βελτίωσης των σχέσεων των τραπεζών με τη πελατεία τους.

Οι μελλοντικοί πελάτες των τραπεζών (σήμερα μαθητές, φοιτητές, κ.α.) πρέπει να ενημερωθούν για τον τρόπο λειτουργίας του ελληνικού τραπεζικού συστήματος και να εκπαιδευθούν στη χρήση των νέων τραπεζικών προϊόντων- υπηρεσιών. Όμως, ο τρόπος συνεργασίας των τραπεζών με τους πελάτες αλλάζει ριζικά. Ο πελάτης μαθαίνει να συναλλάσσεται χωρίς τη παρέμβαση του τραπεζοϋπαλλήλου, απ' την άλλη πλευρά οι ξένες τράπεζες υιοθετούν την αρχή "Γνωρίστε τον πελάτη σας", (Know your customer).

Η αρχή αυτή αντιμετωπίζει την ανθρώπινη προσωπικότητα του πελάτη, παράλληλα ερευνά το οικονομικό "προφίλ" του συναλλασσομένου (οικονομικές δυνατότητες, συμμετοχή σε επιχειρήσεις, κ.τ.λ.). Η υιοθέτηση αυτή της διαρκικής τακτικής επιβάλλεται να εξηγηθεί τόσο στον πελάτη προς αποφυγή παρεξηγήσεων, όσο και στους τραπεζοϋπαλλήλους οι οποίοι θα κληθούν να την εφαρμόσουν.

Ακόμη, υπάρχουν θέματα επικοινωνίας των τραπεζών με τη κοινή γνώμη (αντιμετώπιση ληστειών στις τράπεζες). Η εκπαίδευση του κοινού γίνεται από την

Ένωση Ελληνικών Τραπεζών. Επίσης, η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών χρειάζεται να συνεχίσει και να εντατικοποιήσει την επίδοση κατατοπιστικών μελετών πάνω σε θέματα λειτουργίας του ελληνικού τραπεζικού συστήματος

Τελικά, η έρευνα και η πολιτική της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών χρειάζεται να υλοποιησει τους μεταξύ των τραπεζών ανταγωνισμούς, προς όφελος των τραπεζών, όσο κυρίως του συναλλασσομένου κοινού το οποίο συνεχώς αυξάνεται στο μέλλον και επεκτείνεται στο εξωτερικό, μέσα σε ένα οξυτάτα ανταγωνιστικό τραπεζικό σύστημα .
[Άρθρο 3, σελ 134]

2.4 Ανάπτυξη του Ηλεκτρονικού Χρήματος στο Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα

Η ελληνική χρηματιστηριακή αγορά παρουσίασε έντονες πτωτικές τάσεις στη διαμόρφωση των τιμών των εισαγομένων μετοχών στο Χρηματιστήριο Αθηνών και άρχισε να δείχνει ορισμένα σημεία ανάκαμψης. Ο δείκτης τιμών των μετοχών του Χρηματιστηρίου Αθηνών ανήλθε κατά 40%, μετά από μια ανακοπή της ανοδικής του πορείας συνέχισε την άνοδο του με γρήγορο ρυθμό. [Άρθρο 5, σελ. 1-8]

Ένας απ' τους χώρους όπου η εισβολή της νέας τεχνολογίας εκδηλώθηκε ήταν οι τράπεζες. Έχοντας προωθήσει σε μεγάλο βαθμό την εκμετάλλευση του εμπορικού και βιομηχανικού τομέα, οι τραπεζίτες συνειδητοποιούσαν ότι τους διαφεύγει ένα μεγάλο μέρος της αγοράς, το καταναλωτικό κοινό και η αγοραστική δύναμη η οποία γινόταν όλο και πιο αξιόλογη.

Αλλά για να συγκεντρώσουν τους οικογενειακούς προϋπολογισμούς και να τους διοχετεύουν στην παραγωγική διαδικασία έπρεπε να προσφέρουν υπηρεσίες. Λόγω του όγκου τους, ήταν ανάγκη να διεκπεραιώνονται με κάποιο βαθμό αυτοματισμού, (retail banking).

Η σχέση τραπεζών-τεχνολογίας αναπτύχθηκε αμφίδρομα, όπως συμβαίνει όταν οι τράπεζες ζητούσαν νέα τεχνολογικά προϊόντα από την ηλεκτρονική βιομηχανία και αυτή αναπτυσσόμενη, προσέφερε συσκευές και συστήματα που ξεπερνούσαν τα αρχικά αιτήματα των τραπεζών. [Άρθρο 5, σελ. 1-8]

2.4.1 Εμφάνιση της Επιταγής στο Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα

Επίσης, έχουμε την εμφάνιση της επιταγής κατά τον 19^ο αιώνα, η οποία είχε μικρότερες επιπτώσεις. Αν και το τίμημα ήταν μεγάλο, οι τράπεζες προχώρησαν στο στόχο τους, στις αρχές της 10ετίας του 1970, σε πολλές χώρες το 40-70% του ενήλικου πληθυσμού τηρούσε τρεχούμενο λογαριασμό. Ενώ, η καταναλωτική πίστη έλαβε τέτοια

έκταση ώστε ν' απορροφήσει μεγάλο μέρος απ' την πρωμότητα του εμπορίου και της βιομηχανίας για κεφάλαια κίνησης.

Στην Ελλάδα η κίνηση αυτή άργησε πολύ να εκδηλωθεί. Αν και από ορισμένες τράπεζες έγιναν προσπάθειες, με στόχο τη μελλοντική καταδίωξη του θεσμού παρά την άντληση άμεσου οφέλους.

Οι οικογενειακοί προϋπολογισμοί διέρχονται (περίπου στο 5%) από το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, το δε ποσοστό του ενήλικου πληθυσμού που τηρεί τρεχούμενο λογαριασμό δεν υπερβαίνει το 2%. Πρόσφατα άρχισε μια διατραπεζική προσπάθεια για τον εκσυγχρονισμό των συναλλαγών και την ανάπτυξη του λογιστικού χρήματος, που βρίσκεται ακόμη στο στάδιο μελέτης.

Πυρήνας του νέου καρπού έγινε ο τρεχούμενος λογαριασμός και σάρκα του τα συστήματα πληρωμών που παράγιο να δημιουργήσουν μια τραπεζική βιομηχανία. Η επιταγή κάλυπτε ένα μεγάλο μέρος των συναλλαγών στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής (ΗΠΑ) και άρχισε η διάδοση της στην Ευρώπη. [Άρθρο 5, σελ 1-8]

2.4.2 Εμφάνιση της Πλαστικής Κάρτας στο Ηλεκτρονικό Χρήμα

Εμφανίζονται οι πρώτες σκέψεις των τραπεζιτών και των ερευνητών για μια κοινωνία που όχι μόνο δεν χρησιμοποιούσε στις συναλλαγές της το χρήμα, αλλά ούτε καν το χαρτί. Κάτω απ' το κλίμα αυτό έκανε την εμφάνιση της η πλαστική κάρτα είτε σαν αυτόνομο μέσο πληρωμής είτε σαν μέσο εγγύησης. Έχοντας αποτυπωμένα ανάγλυφα τα στοιχεία του κατόχου και το χρόνο λήξεως, προσέφερε ένα σημαντικό παράγοντα ασφάλειας.

Στην πρώτη φάση της ιστορίας της πλαστικής κάρτας που αποτέλεσε όμως μια απαραίτητη υποδομή για ανάπτυξη των συντελεστών επιτυχίας, τη δημιουργία εξειδικευμένων οργανισμών έκδοσης και προώθησης της κάρτας, την αποδοχή της απ' το εμπόριο και την εξοικείωση του καταναλωτικού κοινού.

Ο αυτοματισμός αρχίζει από τη στιγμή που στην πίσω όψη της κάρτας τοποθετείται μια μαγνητική ταινία που επιτρέπει σε κάποιο αυτόματο μηχάνημα την αναγνώριση των στοιχείων του κατόχου, τον έλεγχο της νόμιμης κατοχής μέσω του προσωπικού κωδικού και την άντληση πληροφορίας για το επιτρεπόμενο όριο συναλλαγής.

Οπότε, λειτουργούν τα πρώτα αυτόματα μηχανήματα καταβολής μετρητών που τοποθετούνται συνήθως στην εξωτερική όψη των τραπεζικών καταστημάτων και επιτυγχάνεται για πρώτη φορά η αποδέσμευση της συναλλαγή από τον υπάλληλο και το ωράριο των τραπεζών. Συγχρόνως, δεν εγκαταλείβεται η ενεργή συμμετοχή της πελατείας στη διαδικασία της συναλλαγής. [Άρθρο 5, σελ 1-8]

2.4.3 Ηλεκτρονική Μεταφορά

Στην Ηλεκτρονική Μεταφορά υπάρχουν δύο άλλες εφαρμογές που αντιμετωπίζουν το πρόβλημα της συναλλαγής των πελατών με τις τράπεζες σε μηχανήματα που δεν διοχετεύουν χρήματα . Ωστε να γίνονται με περισσότερη ευκολία οι συναλλαγές τους.

Αυτές οι δύο εφαρμογές είναι οι εξής:

α) Τα τερματικά στα σημεία πωλήσεων. Είναι συσκευές που λειτουργούν ακόμη off-line και αναγνωρίζουν τον κάτοχο μίας κάρτας με μαγνητική ταινία, να κάνουν τον έλεγχο του προσωπικού κωδικού αριθμού και να εγγράφουν σ' ένα μαγνητικό αρχείο τα στοιχεία της συναλλαγής, στο προβλεπόμενο όριο. Επίσης, παρέχεται στον πελάτη η δυνατότητα ν' αντλεί μετρητά . Η αποκέντρωση των συναλλαγών επιτυγχάνεται και η αποσυμφόρηση της τράπεζας, ενώ το εμπόριο αρχίζει μια παράλληλη δραστηριότητα, την προσφορά υπηρεσιών τραπεζικής φύσεως.

β) Οι πάγιες εντολές αυτόματων χρεοπιστώσεων. Είναι η γνωστή διαδικασία της αποστολής στην τράπεζα από τον ενδιαφερόμενο οργανισμό ενός μαγνητικού αρχείου (ταινίας, δίσκου) με βάση το οποίο θα πιστωθούν αυτόματα από τον ηλεκτρονικό υπολογιστή οι τρεχούμενοι λογαριασμοί των δικαιούχων για την μισθοδοσία και συντάξεις ή θα χρεωθούν για την εξόφληση πάγιων υποχρεώσεων τους.

Με την ίδια τεχνική άρχισαν να εξυπηρετούνται οι εντολές μεταφοράς. Οι δύο αυτές τεχνικές αύξησαν την παραγωγικότητα και την αποδοτικότητα των τραπεζών. [Άρθρο 5, σελ 1-8]

2.4.4 Στρατηγική της Ιδιωτικής Πελατείας του Ηλεκτρονικού Χρήματος

Το 1960, οι τράπεζες είχαν συγκεντρώσει μία τεράστια ιδιωτική πελατεία : Αλλά για να το επιτύχουν χρειάστηκε να εφαρμόσουν τη στρατηγική αυτή και να εστιάσουν την προσπάθειά τους ως εξής:

α) Αναδιοργάνωση και επέκταση του δικτύου των καταστημάτων.

β) Ανάπτυξη του εμπορικού τομέα, του marketing και της διαφήμισης.

γ) Εκπαίδευση του προσωπικού στις νέες απαιτήσεις της πελατείας και στα νέα τεχνολογικά μέσα .

δ) Δημιουργία ερευνητικών μονάδων για την αξιοποίηση της νέας τεχνολογίας και τη μελέτη νέων προϊόντων.

ε) Αναδιοργάνωση των κεντρικών υπηρεσιών.

στ) Ανάπτυξη των μηχανογραφικών κέντρων.

ζ) Διατραπεζική συνεργασία .

η) Δημιουργία των συμψηφιστικών συστημάτων με ολοένα και μεγαλύτερο αυτοματισμό.

θ) Ίδρυση ή συμμετοχή σε επιχειρήσεις εξειδικευμένες στα συστήματα των πληρωμών (εταιρείες καρτών). [Άρθρο 5, σελ 1-8]

2.4.5 Θέματα Ασφάλειας της Πληρωμής και της Προστασίας του πολίτη μέσω του Ηλεκτρονικού Χρήματος

Η ηλεκτρονική μεταφορά κεφαλαίων έχει λάβει μεγάλη έκταση. Στη Γαλλία το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο πραγματοποίησε μια έρευνα για το σύνολο της προβληματικής του ηλεκτρονικού χρήματος, όπου τα θέματα ασφάλειας της πληρωμής και της προστασίας του πολίτη καταλαμβάνουν μεγάλο μέρος. Τα περισσότερα σημεία εντοπίζονται ως εξής:

- α) Χρέωση λογαριασμού του πελάτη από παραδρομή λόγω τεχνικού λάθους.
- β) Μη αποδοχή, από πελάτη κακής πίστης, μίας χρέωσης του λογαριασμού του που είναι ορθή και νόμιμη.
- γ) Ακάλυπτες πληρωμές.
- δ) Χρησιμοποίηση από μη-εξουσιοδοτημένο πρόσωπο κάρτας που έχει κλαπεί ή απολεσθεί.

Συγκρίνοντας τους κινδύνους της ηλεκτρονικής πληρωμής με εκείνους της πληρωμής με επιταγή ή άλλο συμβατικό μέσο, η μελέτη καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η ηλεκτρονική πληρωμή είναι ασφαλέστερη. Χαρακτηριστική είναι η εμπειρία απ' τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, όπου οι απώλειες από κλοπή και παραχάραξη καρτών είχαν το 1%. Απ' την εποχή όμως που εφαρμόστηκε η μαγνητική ταινία και ο μυστικός κωδικός αριθμός και το ποσοστό περιορίστηκε σε 0,1%.

Οπότε τα προβλήματα ασφάλειας της πληρωμής και προστασίας του πολίτη οφείλονται κατά ένα μεγάλο μέρος στον μη εκσυγχρονισμό της νομοθεσίας σε βαθμό ανάλογο με την ανάπτυξη της ηλεκτρονικής πληρωμής. Στη χώρα μας, η ηλεκτρονική μεταφορά κεφαλαίων συμπληρώνει μια 12ετή ζωή.

Άρα, είναι βέβαιο ότι η επίδραση που οι νέες τεχνολογίες θ' ασκήσουν στην κοινωνική ζωή και εν γένει συμπεριφορά του ατόμου, θα αποτελέσουν καθοριστικό παράγοντα για την καλύτερη λειτουργία του ελληνικού τραπεζικού συστήματος. [Άρθρο 5, σελ 1-8]

2.5 Νέες Μορφές Οργάνωσης στο Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα

Οι τραπεζικές εργασίες ‘‘χονδρικής’’ χαρακτηρίζονται από σημαντικές οικονομίες κλίμακας, η παρουσία στα χρηματοοικονομικά κέντρα φαίνεται ότι αποτελεί προϋπόθεση για την επιτυχή άσκηση εργασιών χονδρικής. Είναι απαραίτητο οι αξιολογές οι επενδύσεις σε τεχνική υποδομή. Συνεπώς, για να μπορέσουν οι ελληνικές τράπεζες να ανταποκριθούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο, πρέπει να’ ναι μεγαλύτερες, άρα και λιγότερες. [Άρθρο 8, σελ. 8-9]

Η απάντηση στην πρόκληση αυτή μπορεί να γίνει με πολλούς τρόπους, συνάπτοντας στρατηγικές συμμαχίες, υιοθετώντας νέες μορφές οργάνωσης, μειώνοντας το λειτουργικό τους κόστος και αναβαθμίζοντας την ποιότητα του ανθρώπινου δυναμικού τους.

2.5.1 Στρατηγικές Συμμαχίες

Οι τράπεζες που ασχολούνται με λιανικές τραπεζικές εργασίες όχι μόνο επειδή θα αποφύγουν να αυξήσουν τον αριθμό των υποκαταστημάτων τους αλλά, αντίθετα να επιλέξουν τη μέθοδο της συγχώνευσης και να περιορίσουν το υπερβάλλον δυναμικό.

Οι συγχωνεύσεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας με την Τράπεζα Εργασίας και της Εθνικής Τράπεζας με την Εθνική Κτηματική. Η εξαγορά της EEG Ευρωπαϊκή Τράπεζα Αθηνών και του δικτύου στην Ελλάδα της Gradate Lioness και πρόσφατα η προσφορά για την Τράπεζα Κρήτης και η εξαγορά της Τράπεζας Μακεδονίας-Θράκης από την Τράπεζα Πειραιώς. Η πώληση, στο μέλλον, της Ιονικής Τράπεζας και της Κεντρική Ελλάδος.

Τελικό αποτέλεσμα αυτών των συγχωνεύσεων και εξαγορών θα είναι ο μη ορθολογισμός του τραπεζικού συστήματος, ώστε να’ ναι ανταγωνιστικό στο νέο χρηματοοικονομικό περιβάλλον. [Άρθρο 8, σελ 8-9]

2.5.2 Νέες Μορφές Οργάνωσης

Μερικές τράπεζες ίσως επιλέξουν να επεκτείνουν τις εργασίες στο σύνολο των τραπεζικών εργασιών και να δραστηριοποιηθούν επιλεκτικά σε χονδρικές τραπεζικές εργασίες σε πανευρωπαϊκό επίπεδο.

Ο διασυνοριακός ανταγωνισμός θα’ ναι εντονότερος στον τομέα της παροχής δανείων σε μεγάλες επιχειρήσεις. Η μορφή οργάνωσης είναι του τραπεζικού ομίλου με τη μορφή αυτή η τράπεζα δραστηριοποιείται σε πολλούς διαφορετικούς τομείς.

Οι όμιλοι αυτοί έχουν επικεφαλής τη μητρική τράπεζα και συμπεριλαμβάνουν θυγατρικές εταιρίες, όπως διαχείρισης των αμοιβαίων κεφαλαίων, οι χρηματοπιστηριακές ή οι ασφαλιστικές εταιρίες. Συγχρόνως τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα πρέπει να αναζητήσουν στρατηγικές συμμαχίες με ξένες τράπεζες, ώστε να επεκτείνουν το δίκτυο διανομής των προϊόντων τους και να μπορούν να εισάγουν την τεχνογνωσία. [Άρθρο 8, σελ. 8-9]

2.5.3 Μείωση του Λειτουργικού Κόστους

Ορισμένες ελληνικές τράπεζες βαρύνονται με μεγάλο όγκο δανείων που δεν εξυπηρετούνται και χαρακτηρίζονται από σχετικά υψηλό λειτουργικό κόστος.

Προς το παρόν, οι ελληνικές τράπεζες εξαρτώνται από έσοδα, από τόκους που καρπώνονται και από χρεόγραφα υψηλής απόδοσης.

Επειδή όμως τα έσοδα αυτά αναμένεται να μειωθούν, οι τράπεζες θα πρέπει να προσφέρουν ευρύτερο φάσμα υπηρεσιών για να αντισταθμίσουν, κατά ένα μέρος τουλάχιστον, την απώλεια των εσόδων αυτών από τόκους.

Γι' αυτό, θα πρέπει να αναπτύξουν τις δραστηριότητες τους ως ανάδοχοι έκδοσης χρεογράφων. Αυτός ο παράγοντας είναι το βασικό κίνητρο των κινήσεων προς την κατεύθυνση των συγχωνεύσεων, των εξαγορών και της δημιουργίας των τραπεζικών ομίλων.

2.5.4 Ανθρώπινο Δυναμικό

Το χρηματοπιστωτικό σύστημα γίνεται ολοένα και πιο περίπλοκο, τόσο από την πλευρά των λειτουργιών που ασκεί όσο και από την πλευρά των προϊόντων και των υπηρεσιών που προσφέρει. Συνεπώς απαιτείται η συνεχής εκπαίδευση και ο εκσυγχρονισμός των δεξιοτήτων, ώστε το ανθρώπινο κεφάλαιο στην Ελλάδα να είναι ανταγωνιστικό των άλλων χωρών. [Άρθρο 8, σελ. 8-9]

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΜΕΣΑ

3.1 Γενικά για τα Χρηματοδοτικά Μέσα

Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, εκτός απ' τις εξελίξεις που εμφανίζονται στην ελληνική αγορά, παρουσιάζει σημαντικές καινοτομίες, οι οποίες προέρχονται από τα χρηματοδοτικά μέσα. [Άρθρο 9, σελ 86]

Αυτά τα μέσα είναι οι χρηματοδοτικοί θεσμοί **Factoring** και **Leasing**, οι **Προθεσμιακές Συναλλαγές**, οι **Χρηματοοικονομικές Ανταλλαγές**, τα **Προθεσμιακά Συμβόλαια** και τα **Χρηματοοικονομικά Δικαιώματα**.

Τα χρηματοδοτικά μέσα ή Παράγωγα Προϊόντα εμφανίστηκαν στη διεθνή χρηματαγορά, ως μέσα κάλυψης συναλλαγματικών και επιτοκίων κινδύνων και ως επενδυτικά και κερδοσκοπικά εργαλεία, μετά την κατάρρευση, του συστήματος των σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών Briton Woods.

Τα Παράγωγα Προϊόντα είναι γνωστά ως χρηματοοικονομικά εργαλεία, η τιμή και η αξία των οποίων εξαρτώνται δευτερογενώς από ένα υποκείμενο περιουσιακό στοιχείο, χρηματιστηριακή αξία ή δείκτη. Η εξαιρετικά μεγάλη ανάπτυξη των αγορών σε παράγωγα προϊόντα έχει ήδη αποτελέσει αντικείμενο προβληματισμού, σε επίπεδο εποπτικών αρχών αλλά και σε επίπεδο απαραίτητων κεφαλαίων για την κάλυψη των αναλαμβανόμενων κινδύνων.

Η αλόγιστη χρήση των εργαλείων αυτών μπορεί να δημιουργήσει, τεράστια προβλήματα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα: η μεγάλη διεθνής τράπεζα Baring, η οποία κατέρρευσε από την ανεξέλεγκτη δραστηριότητα σε παράγωγα ενός μόνου ανθρώπου και την ανυπαρξία αποτελεσματικών συστημάτων παρακολούθησης, αξιολόγησης και ελέγχου αυτών των πράξεων.

Τα παράγωγα προϊόντα διακρίνονται σε δύο κατηγορίες: Παράγωγα Προϊόντα στηριζόμενα σε προθεσμιακές συναλλαγές (forward-based derivatives). Παράγωγα Προϊόντα στηριζόμενα σε συναλλαγές επί χρηματοοικονομικών δικαιωμάτων (option-based derivatives).

Στις δύο κατηγορίες ανήκουν τα εξής παράγωγα προϊόντα:

- α) Προθεσμιακές συναλλαγές.
  - β) Χρηματοοικονομικές ανταλλαγές.
  - γ) Χρηματοοικονομικά δικαιώματα.
  - δ) Δικαιώματα που περιορίζουν το εύρος του κινδύνου.
  - ε) Δικαιώματα επί χρηματοοικονομικών ανταλλαγών ή επί προθεσμιακών συμβολαίων.
- [Άρθρο 9, σελ 86]

3.2. Λόγοι για την Ανάπτυξη των Χρηματοδοτικών Μέσων

Η ανάπτυξη των παραγώγων προϊόντων οφείλεται σε δύο λόγους:

- Στη δυνατότητα που παρέχουν για αύξηση της αποδοτικότητας (αυξάνοντας τις αποδόσεις ή μειώνοντας το κόστος χρηματοδότησης μιας επένδυσης). [Άρθρο 9, σελ 91-92]
- Στη χρησιμοποίηση τους ως μέσων αντιμετώπισης των κινδύνων οι οποίοι συνδέονται με άλλα χρηματοοικονομικά προϊόντα .

Η δεύτερη λειτουργία των παραγώγων προϊόντων, η χρησιμοποίηση τους ως εργαλείων διαχείρισης του χρηματοπιστωτικό τομέα. Η χρήση των παραγώγων προϊόντων μπορεί να αντιμετωπίσει τους κινδύνους των κλασικών χρηματοοικονομικών προϊόντων, με μία μόνο συναλλαγή.

Με τη χρήση των παραγώγων προϊόντων, μπορεί να επιτευχθεί ως εξής:

- Η αποτελεσματική κατανομή των κινδύνων μεταξύ αυτών που επιθυμούν και εκείνων που δεν επιθυμούν να τους επωμιστούν.
- Η μείωση του συνολικού κινδύνου, μέσω της διαφοροποίησης των χαρτοφυλακίων που πραγματοποιείται στην περίπτωση των τίτλων των περιουσιακών στοιχείων.
- Η αύξηση της ρευστότητας και η δημιουργία αποτελεσματικών αγορών, που μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση των μη διαφοροποιημένων κινδύνων, δηλαδή των κινδύνων που έχουν σχέση με τον οικονομικό κύκλο.
- Η αύξηση της σταθμισμένης με τον κίνδυνο κερδοφορίας των τραπεζών και των άλλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Το αποτέλεσμα προκύπτει με δύο τρόπους:
  - α) Με τη μείωση και την καλύτερη διαχείριση του συνολικού κινδύνου που αναλαμβάνουν οι τράπεζες και
  - β) Με την αύξηση των εργασιών τους με την πώληση προϊόντων έχουν ως στόχο την μείωση των κινδύνων των πελατών τους.

3.3 Κίνδυνοι των Χρηματοδοτικών Μέσων

Οι κίνδυνοι των παραγώγων προϊόντων είναι οι εξής.

- Ο πιστωτικός κίνδυνος.
- Οι κίνδυνοι αγοράς.
- Ο κίνδυνος ρευστότητας.
- Ο λειτουργικός κίνδυνος.
- Ο νομικός κίνδυνος.
- Ο κίνδυνος τιμολόγησης.

Ταυτόχρονα έχουν με τη σειρά τους αρκετά σύνθετους κινδύνους. Λόγω της αυξημένης σύνθεσης των κινδύνων των παραγώγων προϊόντων, την ευθύνη αναλαμβάνουν οι ελεγκτικές και οι εποπτικές αρχές, σε μεγάλο βαθμό οι συμμετέχοντες στην αγορά, δηλαδή στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Επομένως θα συνεργαστούν υπό την αιγίδα των φορέων να αναλάβουν μία συλλογική δουλειά για την ανάλυση, την εκτίμηση και την αντιμετώπιση των κινδύνων των παραγώγων προϊόντων, ιδιαίτερα σε αγορές όπως η ελληνική, στην οποία μόλις τώρα ουσιαστικά ξεκινούν αυτοί οι τύποι συναλλαγών. [Άρθρο 9, σελ 91-92]

3.4 Leasing: Χρηματοδοτική Μίσθωση

Το "leasing" ή η χρηματοδοτική μίσθωση είναι η σύμβαση της οποίας μία επιχείρηση ή ένας επαγγελματίας μισθώνει ένα πράγμα για επαγγελματική χρήση, για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, μετά τη λήξη του οποίου ο μισθωτής μπορεί είτε να ανανεώσει τη μίσθωση, είτε να αγοράσει το πράγμα, έναντι τμήματος συμβολικού, είτε να το επιστρέψει στον εκμισθωτή. [Βιβλίο 3, σελ 42-44]

Το "leasing" εμφανίστηκε στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής στο τέλος του 19^ο αιώνα ως τρόπος διάθεσης προϊόντων στην αγορά, για να επεκταθεί ως χρηματοδοτικό προϊόν για επιχειρήσεις που δεν μπορούσαν να διαθέσουν κεφάλαια για ανανέωση ή επέκταση του εξοπλισμού τους ή για επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν εξοπλισμό, που απαξιώνεται σε τεχνολογικά μικρά χρονικά διαστήματα.

Η θεσμοθέτηση της χρηματοδοτικής μίσθωσης άρχισε στην Ελλάδα από το 1980. Βέβαια σαν θεσμός ήταν ήδη από ετών γνωστός στην αγορά και σε ορισμένες περιπτώσεις (στην αγορά των ηλεκτρονικών υπολογιστών) ήταν διαδεδομένος. Με το νόμο αυτό τέθηκε το βασικό νομικό πλαίσιο για τη χρηματοδοτική μίσθωση κινητών πραγμάτων που προορίζονται για επαγγελματική χρήση και της μίσθωσης του πράγματος, το οποίο ο εκμισθωτής αγόρασε απ' τον μισθωτή.

Τη δραστηριότητα αυτή μπορούν να ασκήσουν μόνο οι ανώνυμες εταιρείες αποκλειστικού σκοπού, με κεφάλαιο τουλάχιστον όσο απαιτείται για την ίδρυση τράπεζας (σήμερα 4 δις. δρχ.), εκτός αν το μισό του μετοχικού κεφαλαίου τους ανήκει σε τράπεζα ή τράπεζες, όποτε το ελάχιστο όριο περιορίζεται στο μισό του (σήμερα 2 δις. Δρχ.). Στην περίπτωση όμως των εταιρειών αυτών τίθεται περιορισμός για την σε είδος εισφορά κεφαλαίου. Οι εταιρείες αυτές υπόκεινται στον έλεγχο και την εποπτεία της Τράπεζας Ελλάδος.

Η σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης καταρτίζεται εγγράφως και πρέπει να έχει διάρκεια τριών ετών, εάν δεν λυθεί για οποιονδήποτε λόγο πριν από την τριετία, αίρονται τα τυχόν εκ της συμβάσεως φορολογικά πλεονεκτήματα του μισθωτή.

Οι συμβάσεις του νόμου αυτού υπόκεινται σε διατυπώσεις δημοσιότητας. Τα δικαιώματα του μισθωτή δεν αντιτάσσονται έναντι των τρίτων, ενώ δεν αποκλείεται η από τρίτους απόκτηση των εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί του μισθίου.

Σε περίπτωση πτώχευσης του μισθωτή, η σύμβαση λύεται εκ του νόμου και ο εκμισθωτής αναλαμβάνει το πράγμα σε περιορισμό. Για τον καθορισμό των μισθωμάτων ή της τιμής της εξαγοράς του μισθίου επιτρέπεται η συνομολόγηση τιμαριθμικών ή συναλλαγματικών ρητρών. [Βιβλίο 3, σελ 42-44]

3.4.1 Εταιρείες Χρηματοδοτικής Μίσθωσης

Οι εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης απολαμβάνουν φορολογικές απαλλαγές, με εξαίρεση το φόρο εισοδήματος και τον Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α), ενώ τα δικαιώματα των συμβολαιογράφων, όπου απαιτούνται συμβολαιογραφικά έγγραφα, είναι μειωμένα, όπως μειωμένα είναι τα τέλη για την εγγραφή βαρών για την εξασφάλιση των απαιτήσεων των εταιρειών αυτών.

Οι εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης αποσβένουν τα μίσθια κατά τον τρόπο που θα απόσβεναν αυτά οι μισθωτές τους εάν είχαν αγοράσει το μίσθιο και σχηματίζουν αφορολόγητα αποθεματικά για επισφαλείς απαιτήσεις εκπίπτοντας κατ' έτος ποσόν έως το 2% επί των ανείσπρακτων μισθωμάτων την 31^η Δεκεμβρίου. Ακόμη έχουν πρόσβαση στη διατραπεζική αγορά χρήματος για την κάλυψη των αναγκών τους, χωρίς επιβαρύνσεις από φόρους και κρατήσεις.

Τέλος οι εταιρείες αυτές ωφελούνται από τους αναπτυξιακούς νόμους κατά τον ίδιο τρόπο που ωφελείται ο μισθωτής, εάν είχε αγοράσει το μίσθιο. Ο μισθωτής δεν παραμένει αμέτοχος της ωφέλειας αυτής, εφόσον αυτή λαμβάνεται στον καθορισμό των μισθωμάτων που καλείται να καταβάλει. [Βιβλίο 3, σελ 42-44]

3.4.2 Η επιρροή της Επιτροπής μέσω της Χρηματοδοτικής Μίσθωσης.

Η σημαντικότερη πρόταση της Επιτροπής ήταν η επέκταση της χρηματοδοτικής μίσθωσης στα ακίνητα, εκτός των οικοπέδων. Ο αποκλεισμός των οικοπέδων, ιδίως όταν αυτά πρόκειται να χρησιμοποιηθούν ως έχουν για επαγγελματικούς λόγους (αποθηκευτικοί και στάθμευσης) δεν δικαιολογείται επαρκώς.

Ο νομοθέτης υιοθέτησε την πρόταση και την εξαίρεση διαχώρισε από τα κινητά και ακίνητα πράγματα, τα αεροσκάφη, τα πλοία και τα πλωτά ναυπηγήματα, για να εξαιρέσει από τη χρηματοδοτική μίσθωση και τα πλοία και τα πλωτά ναυπηγήματα. Επίσης ο νομοθέτης απέρριψε και την άρση του περιορισμού της χρηματοδοτικής μίσθωσης μόνο στα πράγματα που προορίζονται για επαγγελματική χρήση.

Η Επιτροπή με την πρόταση αυτή θέλησε να δημιουργήσει ένα νέο χρηματοδοτικό προϊόν που θα λειτουργούσε ανταγωνιστικά στο θεσμό των δανείων καταναλωτικής πίστης, όσον αφορά στα κινητά και των στεγαστικών δανείων, όσον αφορά στα ακίνητα.

Έτσι θα δημιουργούνται συνθήκες εντονότερου ανταγωνισμού στη συγκεκριμένη αγορά προς όφελος των ενδιαφερομένων, ενώ αναφορικά με τα ακίνητα, θα δοθεί ώθηση στην οικονομική δραστηριότητα προς όφελος της οικονομίας. Έχοντας επεκτείνει τη χρηματοδοτική μίσθωση στα ακίνητα, ο νομοθέτης όρισε ορθά ότι τυχόν περιορισμοί ως προς την υψικότητα του κυρίου ακινήτου κρίνονται και στο πρόσωπο του μισθωτή. Για μεν τα κινητά η διάρκεια παρέμεινε τριετής, ενώ για τα αεροσκάφη ορίστηκε πενταετής και για τα ακίνητα δεκαετής.

Διαφοροποίηση υπήρξε και στο θέμα των αποσβέσεων. Για μεν τα κινητά ο εκμισθωτής μπορεί να απόσβεση αυτά σε ίσα μέρη, ανάλογα με τα έτη της μίσθωσης, ενώ τα ακίνητα με τις εκάστοτε διατάξεις. Αυτό σημαίνει ότι εάν εκμισθωθεί κινητό, που υπόκειται σε πενταετή απόσβεση, για διάστημα τριών ετών, ο εκμισθωτής μπορεί να το απόσβεση σε τρία αντί πέντε έτη. [Βιβλίο 3, σελ 42-44]

3.4.3 Η επιρροή του Νομοθέτη στη Χρηματοδοτική Μίσθωση.

Ο νομοθέτης έχοντας τα ακίνητα στη χρηματοδοτική μίσθωση έπρεπε να ρυθμίσει και τα των φόρων αυτόματου υπερτιμήματος και μεταβίβασης ακινήτου. Απαλλάσσεται των φόρων αυτών η μεταβίβαση του ακινήτου στο μισθωτή, είτε κατά τη λήξη της μίσθωσης, είτε και πριν από αυτήν.

Με την ιδιαιτερότητα "leasing" ακινήτων και το μακροπρόθεσμο χαρακτήρα της συγκεκριμένης επένδυσης, ο νόμος προέβλεψε τη δυνατότητα να υπεισέλθουν στη συγκεκριμένη σύμβαση οι καθολικοί διάδοχοι του μισθωτή, εφόσον συγκεντρώνονται

στο πρόσωπο τους. Η ένταξη των ακινήτων στη χρηματοδοτική μίσθωση είναι μεταβολή που επήλθε στο θεσμό από τη θεσμοθέτηση του.

Ο μισθωτής, κατά την διάρκεια της μίσθωσης του ακινήτου και εν όψει της προοπτικής να περιέλθει αυτό στην κυριότητα του η λήξη της διάρκειας της μίσθωσης, ώστε να θελήσει να προχωρήσει σε μετασκευές ή επεκτάσεις αυτού. Θα ανακύψουν προβλήματα σχετικά με την έκδοση της σχετικής άδειας η οποία θα πρέπει να εκδοθεί στο όνομα του ιδιοκτήτη-εκμισθωτή, ο οποίος στην πράξη έχει αποξενωθεί από το ακίνητο. Επίσης, η χρηματοδοτική μίσθωση αφορά τη λογιστική παρακολούθηση της σύμβασης σε συνδυασμό με το νομικό καθεστώς της αναπροσαρμογής των πάγιων στοιχείων των επιχειρήσεων.

Απέκλεισαν το "lease back" (εκμίσθωση του πράγματος, που η εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης αγόρασε από το μισθωτή) τα ακίνητα, παρά την αντίθετη πρόταση της Επιτροπής.

Οι τράπεζες που έχουν στην κυριότητά τους πλήθος ακινήτων, τα οποία δεν χρησιμοποιούν οι ίδιοι θα μπορούσαν να προχωρήσουν σε χρηματοδοτική εκμίσθωση και τελικά την πώλησή τους. Εφ' όσον "leasing" μπορούν να ασκούν μόνο ανώνυμες εταιρείες αποκλειστικού σκοπού, θα έπρεπε οι ενδιαφερόμενες τράπεζες είτε να μεταβιβάσουν είτε να εισφέρουν τα προς διάθεση ακίνητά τους σε εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης.

Αλλά η μεν μεταβίβαση επιβαρύνεται με φόρο μεταβίβασης των ακινήτων, που ίσως καθιστά το εγχείρημα ασύμφορο, ενώ η εισφορά ελέγχεται απ' την Τράπεζα Ελλάδος, η οποία έχει θέσει συγκεκριμένα όρια. Μία τέτοια διαδικασία χωρίς να αποκλείεται, δεν μπορεί με το νομοθετικό πλαίσιο, να βοηθήσει αποτελεσματικά τις τράπεζες να επιλύσουν το συγκεκριμένο τους πρόβλημα.

Μία τροποποίηση του αρχικού νόμου, αφορά την απάλειψη της διάκρισης μεταξύ εταιρειών χρηματοδοτικής μίσθωσης, ως προς το ελάχιστο απαιτούμενο μετοχικό κεφάλαιο, ανάλογα με το εάν αυτές είναι θυγατρικές τραπεζών ή όχι. Το ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο εταιρείας χρηματοδοτικής είναι σε κάθε περίπτωση τουλάχιστον ίσο με το μισό αυτού που απαιτείται για την ίδρυση της τράπεζας.

Τέλος, ότι επιτρέπεται στις εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης ο εκτοκισμός των τόκων υπερημερίας επί των ληξιπρόθεσμων μισθωμάτων, η πρώην Νομισματική Επιτροπή επιτρέπει ανατοκισμό, χωρίς περιορισμό. [Βιβλίο 3, σελ 42-44]

3.5 Factoring: Πρακτορεία των Επιχειρηματικών Απαιτήσεων και Μορφές αυτών.

Το "factoring", στην σύγχρονη μορφή του αναπτύχθηκε στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής λειτουργεί εδώ και αρκετά χρόνια. Είχε αναπτυχθεί στην υφαντουργία και στις βιοτεχνίες ετοιμών ενδυμάτων για υπηρεσίες που κάλυπταν το marketing, την διανομή προϊόντων και την είσπραξη εμπορικών απαιτήσεων. Εξελίχθηκε σε μία δέσμη υπηρεσιών που βασίζονταν στην εκχώρηση από τους προμηθευτές/ παραγωγούς προς τον factor των απαιτήσεων έναντι των πελατών τους. [Βιβλίο 4, σελ. 15-16]

Έναντι μιας συμφωνημένης αμοιβής, ο πράκτορας ανέλαμβανε την είσπραξη των ποσών αυτών, ο δε παραγωγός/ προμηθευτής απαλλασσόταν από τη λογιστική παρακολούθηση των πελατών του και από την ανάγκη να ελέγχει την φερεγγυότητα κάθε πελάτη στον οποίο πωλούσε με ανοιχτή πίστωση.

Ο πράκτορας είχε κατά κανόνα μεγαλύτερη οικονομική επιφάνεια από τους προμηθευτές/ παραγωγούς και ευκολότερη πρόσβαση σε πηγές χρηματοδότησης, ήταν σε θέση να προκαταβάλει μέρος της απαίτησης πριν την λήξη της, χρεώνοντας τον προμηθευτή/ παραγωγό με τους ανάλογους τόκους. Μ' αυτόν τον τρόπο, οι προμηθευτές μπορούσαν να προσφέρουν ευνοϊκούς όρους πίστωσης στους πελάτες και ταυτόχρονα οι ίδιοι να ρευστοποιούν άμεσα το μεγαλύτερο μέρος των απαιτήσεών τους.

Το "factoring", έτσι, εξελίχθηκε σε μορφή χρηματοδότησης των παραγωγών/ προμηθευτών, με κεφάλαιο κίνησης της κύριας εργασίας του πράκτορα που ήταν στην αγορά και η αξιολόγηση του κινδύνου των εμπορικών πιστώσεων.

Η σύνθετη δέσμη των υπηρεσιών που παρέχουν οι εταιρείες "Factoring" είναι γνωστή ως "Πλήρες Factoring". Στην Ευρώπη οι εταιρίες των πρακτορείων των επιχειρηματικών απαιτήσεων δεν περιορίστηκαν στην παροχή μόνο αυτής της κλασικής δέσμης. Αντιθέτως, ανέπτυξαν σύνθετες μορφές του θεσμού που τις επέτρεψαν να επεκτείνουν τις δραστηριότητες τους με δυναμικό τρόπο απ' ότι στην Αμερική.

Η ομάδα εργασίας του Διεθνούς Ινστιτούτου για την ενοποίηση του Διεθνούς Δικαίου φάνηκε, ότι στα "πρακτορεία των επιχειρηματικών απαιτήσεων" θεωρείται οποιαδήποτε συμφωνία που περιλαμβάνει δύο από τα εξής χαρακτηριστικά:

- α) Χρηματοδότηση.
- β) Λογιστική τήρηση του αναλυτικού καθολικού πελατών.
- γ) Είσπραξη των απαιτήσεων.

δ) Προστασία κατά του πιστωτικού κινδύνου. [Βιβλίο 4, σελ 15-16]

3.5.1. Factoring με Δικαίωμα Αναγωγής

Παρέχει την χρηματοδότηση, την λογιστική παρακολούθηση και την είσπραξη των απαιτήσεων αλλά όχι τη κάλυψη του ενδεχόμενου αδυναμίας πληρωμής του πελάτη. Η σύμβαση factoring ορίζει ότι ο factor έχει το δικαίωμα να εισχωρήσει την απαίτηση στον προμηθευτή που δεν εισπράττει εντός του καθορισμένου χρονικού διαστήματος (συνήθως 1-2 μήνες από την ημερομηνία κατά την οποία η απαίτηση καθίσταται ληξιπρόθεσμη). Σε περίπτωση που ο προμηθευτής επιθυμεί να χρησιμοποιήσει τις υπηρεσίες του για την είσπραξη δύσκολων απαιτήσεων, αυτό μπορεί να γίνει αλλά χωρίς την παροχή χρηματοδότησης για τις απαιτήσεις αυτές. [Βιβλίο 4, σελ 15-16]

3.5.2 Αμιγώς Χρηματοδοτικό Factoring

Παρέχει την χρηματοδότηση, με δικαίωμα αναγωγής και χωρίς την λογιστική παρακολούθηση απαίτησης. Βασικά με την απλή προεξόφληση τιμολογίων με τη διαφορά ότι έχει το δικαίωμα να ζητήσει την εκχώρηση όλων των απαιτήσεων και δεν περιορίζεται σε μεμονωμένα τιμολόγια που του προσφέρει ο προμηθευτής. Επιπροσθέτως, σε αντιδιαστολή με την προεξόφληση τιμολογίων, γίνεται αναγγελία της εκχώρησης προς τον οφειλέτη. Μία παραλλαγή του "Bulk Factoring" το λεγόμενο "Agency Factoring".

3.5.3 Factoring χωρίς Χρηματοδότηση

Απευθύνεται σε εταιρείες που δεν έχουν ανάγκη χρηματοδότησης, επιθυμούν να έχουν τις υπηρεσίες του πράκτορα για την λογιστική παρακολούθηση, την είσπραξη των απαιτήσεων και τη κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου.

Στην πιο απλή μορφή, αποδίδει τις εισπράξεις στον προμηθευτή, ο πράκτορας μόλις τις λάβει από τον πελάτη. Μπορεί και να δεσμευθεί για την απόδοση του προϊόντος της απαίτησης σε προκαθορισμένη ημερομηνία, που θα βασίζεται στην κατά μέσο όρο παρεχόμενη πίστωση. Με τον τρόπο αυτό, ο προμηθευτής εξασφαλίζει σταθερότητα στις εισροές και μπορεί με μεγαλύτερη ευχέρεια να καταστρώσει το ταμειωτικό του πρόγραμμα. Ο μέσος όρος της παρεχόμενης πίστωσης δεν μπορεί να προσδιοριστεί, η συμφωνία μπορεί να προβλέπει τον υπολογισμό τόκων για την περίοδο που μεσολαβεί μεταξύ της καταβολής του προϊόντος της απαίτησης και της είσπραξης του. Ο τόκος αυτός μπορεί να είναι και θετικός για τον προμηθευτή αλλά

3.5.4 Εμπιστευτικό Factoring.

Η μορφή αυτή του factoring είναι στην ουσία προεξόφληση τιμολογίων σε συνδυασμό με κάλυψη του ασφαλιστικού κινδύνου, χωρίς όμως να γίνεται αναγγελία προς τον οφειλέτη, ουσιαστικά δηλαδή χωρίς να γίνεται εκχώρηση της απαίτησης δεδομένου ότι σε πολλές χώρες όπως και στην Ελλάδα η αναγγελία είναι απαραίτητη η προϋπόθεση της εκχώρησης.

Το βασικό πλεονέκτημα του factoring είναι η μεγάλη ευελιξία των υπηρεσιών που παρέχει και η δυνατότητα προσαρμογής του στις συγκεκριμένες ανάγκες της πελατείας του. [Βιβλίο 4, σελ. 30-33]

Η χρηματοδότηση προσφέρεται μέσω αυτού προσφέρει πλεονεκτήματα σε μικρές, γρήγορα αναπτυσσόμενες επιχειρήσεις με καλή φήμη στην αγορά και καλό πελατολόγιο αλλά με δυσκολίες πρόσβασης στην τραπεζική χρηματοδότηση.

- α) Δεν διαθέτουν εμπράγματα ασφάλειες.
- β) Ο επιχειρηματίας δεν διαθέτει προσωπική περιουσία για να δώσει προσωπικές εγγυήσεις.
- γ) Οι πωλήσεις αυξάνονται γρήγορα με αποτέλεσμα το οποιοδήποτε “πλαφόν” χρηματοδότησης που έχει συμφωνηθεί με την τράπεζα να ξεπεραστεί και να απαιτούνται νέες και χρονοβόρες επαναδιαπραγματεύσεις. [Βιβλίο 4, σελ 30-33]

3.6. Εξειδίκευση του Πράκτορα (factor)

Επιχειρήσεις με τα χαρακτηριστικά αυτά είναι αυτές που ωφελούνται από τις υπηρεσίες του πράκτορα . Ο καλά οργανωμένος πράκτορας είναι ένα μεγάλο κεντρικό τμήμα παροχής λογιστικών και εισπρακτικών υπηρεσιών που εξυπηρετεί πολλούς πελάτες και έχει αναπτύξει βαθμό εξειδίκευσης πολύ μεγαλύτερο απ’ ότι μπορεί να πετύχει ο κάθε πελάτης ξεχωριστά. [Βιβλίο 4, σελ. 33-35]

Η μεγαλύτερη εξειδίκευση του factor σημαίνει ότι:

- α) Τα κριτήρια απόφασης για την παροχή πίστωσης θα’ ναι πιο αποτελεσματικά αν μειωθεί ο κίνδυνος, αφ’ ενός θα δοθεί πίστωση σε αφερέγγυο πελάτη και αφ’ετέρου θα χαθούν πωλήσεις λόγω του υπέρμετρου δισταγμού στην παροχή πιστώσεων.
- β) Οι διαδικασίες είσπραξης από πελάτες θα είναι πιο αποτελεσματικές, αν μειωθεί η δυνατότητα κάθε πελάτη να παρατείνει την παρεχόμενη πίστωση εκμεταλλευόμενος την αδυναμία του προμηθευτή να έχει την απαιτούμενη στενή παρακολούθηση των εισπράξεων ή τα μέσα πίεσης για την επίσπευση τους.

Χρησιμοποιώντας τον πράκτορα, ο μικρό-μεσαίος επιχειρηματίας μπορεί να συγκεντρώσει όλον του τον χρόνο στην κύρια δραστηριότητά του δηλ. τη βελτίωση των προϊόντων και την εξυπηρέτηση των πελατών του, αφήνοντας τη διαχείριση και την είσπραξη στα χέρια των ειδικών. Παράλληλα, με τον τρόπο αυτό απαλλάσσεται από το κόστος ανάπτυξης της κατάλληλης υποδομής στην εταιρία του για τις υπηρεσίες αυτές .

Οι πρόσφατες εμπειρίες πολλών μικρών επιχειρήσεων, τα λογιστήρια των οποίων αναστατώθηκαν με την επιβολή του Φ.Π.Α , είναι ενδεικτικές των δυσκολιών που προκύπτουν στον τομέα αυτό από μια απότομη αύξηση του όγκου εργασιών.

Με τα πρακτορεία των επιχειρηματιών απαιτήσεων, το κόστος της σωστής διαχείρισης του πελατολογίου μετατρέπεται από σταθερό σε μεταβλητό, αυξάνεται δηλαδή ανάλογα με το ύψος των πωλήσεων ώστε να ανταποκρίνεται ανά πάσα στιγμή στις πραγματικές ανάγκες της επιχείρησης. Το πλεονέκτημα είναι σημαντικό όχι μόνο για τις μικρές εταιρείες με ραγδαία αύξηση στις πωλήσεις τους, αλλά και για τις επιχειρήσεις με έντονα εποχιακό κύκλο εργασιών.

Οι επιχειρήσεις αυτές αντιμετωπίζουν το δίλημμα να έχουν μεγάλο κόστος λογιστηρίου στους “νεκρούς” μήνες”. Ορισμένες αντιμετωπίζουν το πρόβλημα χρησιμοποιώντας προσωρινό προσωπικό το οποίο όμως δεν έχει την απαιτούμενη ειδικευση και υπευθυνότητα για την σημαντική αυτή εργασία .

Χρησιμοποιώντας τις υπηρεσίες του πράκτορα, το πρόβλημα αυτό λύνεται κατά τρόπο που να εξασφαλίζει την υψηλή ποιότητα της λογιστικής παρακολούθησης καθ’ όλη την διάρκεια του έτους. [Βιβλίο 4, σελ 33-35]

3.7. Το κόστος των Πρακτορείων των Επιχειρηματικών Απαιτήσεων

Τα πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων συνεπάγονται κάποιο κόστος για την επιχείρηση. Το κόστος αυτό είναι η αμοιβή του πράκτορα τόσο για την χρηματοδότηση όσο και για τις υπόλοιπες υπηρεσίες που παρέχει. [Βιβλίο 4 σελ. 35-37]

Η αμοιβή αυτή έχει δύο σκέλη:

α) Προμήθεια υπολογισμένη επί της αξίας των εκχωρούμενων απαιτήσεων.

Η προμήθεια για τις υπηρεσίες που παρέχει ο πράκτορας συνήθως κυμαίνεται από 0,75%-2,25% επί της αξίας των εκχωρούμενων απαιτήσεων. Το ποσόν που τελικά θα συμφωνηθεί εξαρτάται από τις συνθήκες της αγοράς, την κατά μέσον όρο αξία των τιμολογίων του προμηθευτή και από το αν το factoring, είναι με ή χωρίς το δικαίωμα εκχώρησης. Ο μέσος όρος της προμήθειας κυμαίνεται από 0.5-0.75% για την κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου και επιπλέον 1-1 ½% για υπόλοιπες υπηρεσίες.

β) Τόκοι υπολογιζόμενοι επί του ύψους των προκαταβολών του πράκτορα προς τον προμηθευτή. Οι τόκοι που χρεώνει ο πράκτορας είναι συγκρίσιμοι με το επιτόκιο που χρεώνει μια τράπεζα για την χρηματοδότηση του ίδιου πελάτη. Ο πράκτορας αποβλέπει σε διαφορά επιτοκίου της τάξεως του 1%-1 ½% μεταξύ του κόστους του χρήματος που δανείζεται και του επιτοκίου που χρεώνει στους προμηθευτές.

Στην αξιολόγηση της προσφοράς του πράκτορα δεν είναι εύκολο να μετρηθούν ή να συγκεκριμενοποιηθούν σε λογιστικά μεγέθη, πολλοί επιχειρηματίες έχουν θολή αντίληψη του πραγματικού κόστους λογιστικής τήρησης του κυκλώματος των πελατών απ' το λογιστήριό τους. Οι εταιρείες factoring βρίσκουν δυσκολίες στο να δικαιολογήσουν, εκ των προτέρων, την αμοιβή τους στον υποψήφιο πελάτη τους τα οφέλη των υπηρεσιών που προσφέρουν.

Όλοι οι πράκτορες με τους οποίους συζητήσαμε, μας ανέφεραν περιπτώσεις πελατών τους που αρχικά αναζήτησαν τις υπηρεσίες τους μόνο λόγω της προσφερόμενης χρηματοδότησης, αργότερα παρέμεναν πελάτες, παρ' όλο που δεν είχαν την ανάγκη των χρηματοδοτικών πρακτορειών των επιχειρηματικών απαιτήσεων, επειδή ξετίμησαν εν τω μεταξύ τα πλεονεκτήματα των υπολοίπων υπηρεσιών.

Το Factoring λειτουργεί αποτελεσματικά στις περιπτώσεις όπου η απαίτηση από την αγοραπωλησία εμπορευμάτων οριστικοποιείται με την έκδοση του τιμολογίου και δεν υπάρχουν μεγάλα περιθώρια για μεταγενέστερες αμφισβητήσεις άλλων αξιώσεων εκ του μέρους του οφειλέτη. Απαιτήσεις για πληρωμές "έναντι λογαριασμού" δεν εκχωρούνται στον πράκτορα.

Για τον λόγο αυτό, ορισμένοι κλάδοι όπως ο οικοδομικός και ο μηχανολογικός δεν προσφέρονται για factoring. Εξαιρούνται οι πωλήσεις από μια εταιρία σε άλλη του ίδιου ομίλου (π.χ. η πώληση πρώτης ύλης από μία θυγατρική εταιρεία σε άλλες θυγατρικές εταιρείες του ίδιου ομίλου προκειμένου οι τελευταίες να κατασκευάσουν το τελικό προϊόν που θα πουληθεί σε τρίτους). [Βιβλίο 4, σελ 35-37]

Οι υπηρεσίες του πράκτορα δεν είναι κατάλληλες για:

α) Βραχυπρόθεσμη συνεργασία προκειμένου να αντεπεξέλθει η επιχείρηση σε κάποια έκτακτη, παροδική ή πρόσκαιρη ανάγκη χρηματοδότησης. [Βιβλίο 4 σελ. 37-38]

β) Ανάγκες χρηματοδότησης που δεν σχετίζονται με το κεφάλαιο κίνησης προκειμένου η επιχείρηση να επενδύσει σε πάγιο εξοπλισμό, την επέκταση του εργοστασίου της κλπ.

Δεδομένου ότι το factoring είναι άμεσα συνδεδεμένο με το ύψος του κύκλου εργασιών και μια απρόβλεπτη μείωση των πωλήσεων θα δημιουργήσει προβλήματα για τις επιχειρήσεις που χρησιμοποίησαν την χρηματοδότηση του πράκτορα για πάγιες επενδύσεις.

γ) Την είσπραξη προβληματικών χρεών. Το Factoring δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως μέσον “πίεσης” δύσκολων πελατών. Προσφέρεται μόνο για υγιείς συναλλαγές όπου ο κίνδυνος αφερεγγυότητας των πελατών δεν ξεπερνά τα συνήθη όρια των εμπορικών συναλλαγών.

δ) Επιχειρήσεις ήδη προβληματικές που έχουν άμεσες ανάγκες χρηματοδότησης προκειμένου να αντιμετωπίσουν κάποιο επείγον περιστατικό.

ε) Επιχειρήσεις με πολλά τιμολόγια μικρής αξίας.

Το κόστος διεκπεραίωσης μικρών τιμολογίων είναι δυσανάλογα υψηλό. Οι πράκτορες συνήθως απαιτούν έναν ελάχιστο μέσο όρο αξίας κάθε τιμολογίου και πολλές φορές υπολογίζουν πάγια ελάχιστη αμοιβή κατά τιμολόγιο.

Το ελάχιστο ποσόν κατά τιμολόγιο εξαρτάται απ’ τις συνθήκες κάθε αγοράς, αλλά στην Ελλάδα υποθέτουμε θα είναι τάξεως των 50.000 δρχ.-75.000 δρχ.

στ) Επιχειρήσεις που πωλούν σε ιδιώτες κυρίως. Ο πράκτορας δέχεται μόνο την εκχώρηση των απαιτήσεων από επιτηδευματία προς επιτηδευματία.. [Βιβλίο 4, σελ 37-38]

3.8 Εξαγωγικό Factoring

Το εξαγωγικό factoring άρχισε να αναπτύσσεται στην Ευρώπη την δεκαετία του 1960 από 4 διεθνείς ομίλους που ιδρύθηκαν για τον σκοπό αυτό. [Βιβλίο 4, σελ 41-45]

Οι διεθνείς όμιλοι εταιρειών στον χώρο του factoring είναι:

α) Heeler Group

Ο όμιλος αυτός έχει έδρα το Chicago αλλά ανήκει στην Fuji Bank της Ιαπωνίας. Ο όμιλος Heeler έχει αναπτύξει τις δραστηριότητες σε διάφορες χώρες, στην Ευρώπη, στην Νότιο-Ανατολική Ασία, στην Αυστραλία και στην Β. Αμερική. Σε κάθε χώρα λειτουργεί μέσω των θυγατρικών εταιρειών. Οι εταιρείες του ομίλου Heeler σε κάθε χώρα λειτουργούν ανεξάρτητα αλλά έχουν τυποποιημένες συμβάσεις, διαδικασίες και μεθοδολογία.

β) Factors Chain International

Ο διεθνής σύνδεσμος εταιρειών factoring αποτελείται από 65 ανεξάρτητες εταιρείες factoring που λειτουργούν σ’ όλο τον κόσμο. Οι εταιρείες αυτές δεν συνδέονται μεταξύ τους από πλευράς ιδιοκτησίας αλλά έχουν συμβληθεί, ως μέλη της Factors Chain International, για την ανταλλαγή πληροφοριών. Στα πλαίσια των εργασιών της, διευκολύνει την ίδρυση των νέων εταιρειών factoring προσφέροντας τεχνογνωσία, εκπαίδευση κλπ.

Το 1985 αγόρασε δικό της δίκτυο δορυφορικών επικοινωνιών που συνδέει τα μέλη της και παρακολουθεί τα εμβάσματα από χώρα σε χώρα. Το καταστατικό επιτρέπει από μία εταιρεία σε κάθε χώρα να είναι μέλη του.

γ) International Factoring

Ο σύνδεσμος αυτός αποτελείται από ανεξάρτητες εταιρείες που συνεργάζονται μεταξύ τους στα πλαίσια μίας διεθνούς σύμβασης. Η International Factoring διαφέρει από την Factoring Chain International στο ότι επιτρέπει μόνο μια εταιρεία να' ναι μέλος της σε κάθε χώρα. Η International Factoring, ήταν ο πρώτος διεθνής όμιλος factors, που ανέπτυξε δικό της σύστημα δορυφορικής επικοινωνίας.

δ) Credit Factoring International

Η εταιρεία αυτή είναι θυγατρική της Αγγλικής τράπεζας National Westminster με έδρα το Λονδίνο. Συνδέεται επίσης με άλλες μεγάλες τράπεζες όπως την Credit Lioness στην Γαλλία και την Creditor Italian στην Ιταλία. Λειτουργεί σε διάφορες χώρες με την μορφή υποκαταστημάτων και από τους άλλους τρεις ομίλους, ελέγχεται στενά από την έδρα της μέσω της οποίας διεκπεραιώνονται όλες οι συναλλαγές.

3.8.1. Τρόποι και Ενέργειες Υλοποίησης του Factoring στις διάφορες χώρες

Οι 4 Όμιλοι έχουν μέλη στην Δυτική Ευρώπη, στην Β. Αμερική, στην Ιαπωνία, στην Ν. Κορέα, στην Αυστραλία, στην Νέα Ζηλανδία, στην Αφρική, στην Σιγκαπούρη και στις Φιλιππίνες.

Το εξαγωγικό factoring απαιτεί τη συνεργασία:

- α) Του εξαγωγέα με τον factor που λειτουργεί στην χώρα του.
- β) Του εισαγωγέα με τον factor που λειτουργεί στην δική του χώρα.
- γ) Των δύο factors (του εξαγωγέα αφ' ενός και του εισαγωγέα αφ' ετέρου).

Το σύστημα factoring εφαρμόζεται μεταξύ χωρών στις οποίες έχει αναπτυχθεί η τυποποίηση των προϊόντων και η αυστηρή τήρηση των προδιαγραφών ποιότητας και συσκευασίας εκ μέρους των προμηθευτών εξαγωγέων.

Στο εξαγωγικό factoring γίνονται οι εξής ενέργειες:

- Σύμβαση του εξαγωγέα με τον export factor (εισαγωγέα).
- Αίτηση του εξαγωγέα προς τον export factor για τον καθορισμό ορίου της πίστωσης κάποιου εισαγωγέα σε χώρα εξωτερικού.
- Επικοινωνία του export factor με τον ανταποκριτή.

- Αξιολόγηση φερεγγυότητας του υποψηφίου εισαγωγέα από τον import factor (εξαγωγέα). Εφ' όσον ο τελευταίος εγκρίνει την χορήγηση πίστωσης, αναλαμβάνει και τον πιστωτικό κίνδυνο.
- Ο import factor ειδοποιεί τον export factor για το ύψος του πλαφόν που εγκρίνει και ο export factor ενημερώνει τον εξαγωγέα.
- Ο εξαγωγέας φροντίζει για την αποστολή του εμπορεύματος με αναγγελία προς τον εισαγωγέα ότι το οφειλόμενο ποσόν πρέπει να πληρωθεί στον import factor.
- Μετά την αποστολή των εμπορευμάτων, ο εξαγωγέας στέλνει αντίγραφο του τιμολογίου στον export factor. Εφ' όσον η σύμβαση factoring περιλαμβάνει και χρηματοδότηση όπου ο export factor προκαταβάλλει στον εξαγωγέα μέχρι και το 80% του τμήματος.
- Ο export factor στέλνει αντίγραφο του τιμολογίου στο import factor.
- Ο import factor καταχωρεί το τιμολόγιο στο δικό του λογιστικό κύκλωμα και φροντίζει για την είσπραξη του ποσού.
- Ο import factor θα εμβάσει στον export factor το 100% της αξίας του τιμολογίου, μείον την προμήθεια του στην προκαθορισμένη ημερομηνία πληρωμής, άσχετα με το αν ο ίδιος έχει εισπράξει το ποσόν από τον εισαγωγέα, εκτός αν έχει εγερθεί ανταπαίτηση εκ μέρους του οφειλέτη για ασυνέπεια του εξαγωγέα, (π.χ. το ελαττωματικό προϊόν, η μη επιμελημένη αποστολή κλπ).
- Όταν ο export factor λάβει το ποσόν από τον import factor πληρώνει το υπόλοιπο του τιμολογίου στον εξαγωγέα . [Βιβλίο 4, σελ 41-45]

3.9 Το Factoring στην Ευρώπη

Η αγορά των Ηνωμένων Πολιτειών είναι αυτή όπου οι εταιρείες factoring παρουσιάζουν μεγαλύτερη δραστηριότητα από κάθε άλλη χώρα . Ο συνολικός όγκος των εργασιών των εταιρειών factoring στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής ανήλθε το 1986 στο ποσόν των \$40 δισεκ. που αποτελεί το 38% του παγκοσμίου συνόλου.

Η ανάπτυξη του όγκου εργασιών των εταιρειών factoring στην Ευρώπη τα τελευταία χρόνια υπήρξε ραγδαία .[Βιβλίο 4, σελ. 16-18]

Οι συνολικές εργασίες των εταιρειών factoring έφθασαν μόνο στο 52% των εργασιών στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής. Η ανάπτυξη του Ευρωπαϊκού Factoring τα τελευταία χρόνια δεν ήταν μόνο ποσοτική. Αντίθετα με τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, όπου το factoring συνεχίζει να περιορίζεται αποκλειστικά στους ίδιους κλάδους της οικονομίας όπου αρχικά αναπτύχθηκε και να προσφέρει το ίδιο κλασικό "πακέτο" υπηρεσιών, στην Ευρώπη οι εταιρείες factoring, έχουν δραστηριοποιηθεί σ'

κλάδους της οικονομίας όπου αρχικά αναπτύχθηκε και να προσφέρει το ίδιο κλασικό “πακέτο” υπηρεσιών, στην Ευρώπη οι εταιρείες factoring, έχουν δραστηριοποιηθεί σ’ όλους τους κλάδους επιχειρηματικής δραστηριότητας, αναπτύσσοντας ευέλικτους συνδυασμούς υπηρεσιών και προσαρμόζοντας τις εργασίες τους στις συγκεκριμένες ιδιαιτερότητες κάθε αγοράς.

Αυτή η διαφοροποίηση των υπηρεσιών των εταιρειών factoring και πώς διακρίνεται από άλλες μορφές χρηματοδότησης του κεφαλαίου κίνησης. Για παράδειγμα διατυπώνει την άποψη ότι “στην Ευρώπη δεν έχουμε ακόμα εφαρμογή του γνήσιου factoring αλλά παραλλαγών του”.

Η άποψη των Ευρωπαίων factors, είναι βέβαια, διαφορετική. Πραγματικά, οι πρώτες απόπειρες εισαγωγής του θεσμού στην Ευρώπη, που βασίστηκαν στο Αμερικάνικο μοντέλο, δεν ήταν επιτυχείς. Οι υπηρεσίες των factors εκτός από την χρηματοδότηση δεν είχαν μεγάλη ζήτηση και οι υποψήφιοι πελάτες των factors θεωρούσαν το κόστος των υπηρεσιών αυτών σαν μέρος του συνολικού κόστους της παρεχόμενης χρηματοδότησης.

Το factoring απέκτησε κακή φήμη ως δαπανηρή μορφή χρηματοδότησης για επιχειρήσεις με επιτακτικά προβλήματα ταμειακής ρευστότητας, αντίληψη από την οποία ο θεσμός ακόμα δεν έχει πλήρως απαλλαγεί, παρ’ όλες τις προσπάθειες των factors για το αντίθετο. [Βιβλίο 4, σελ 16-18]

Η ανάπτυξη του factoring στην Ευρώπη χρονολογείται από τα τέλη της δεκαετίας του 1960, όταν οι μεγάλες ευρωπαϊκές τράπεζες άρχισαν να ιδρύουν ή να εξαγοράζουν τις εταιρείες factoring. Οι τράπεζες αυτές ήταν σε θέση να διαθέσουν τους απαιτούμενους πόρους για την ανάπτυξη του factoring, είχαν και εύκολη πρόσβαση, μέσω των υποκαταστημάτων τους, σε μεγάλο αριθμό των υποψηφίων πελατών. Η συμμετοχή των Ευρωπαϊκών τραπεζών επέτρεψε στις εταιρείες factoring να προσαρμοστούν πληρέστερα στις συγκεκριμένες ανάγκες των πελατών τους.

Η σημαντικότερη, ίσως, καινοτομία, ήταν η προσφορά υπηρεσιών χωρίς κάλυψη για την ενδεχόμενη “δικαίωμα αναγωγής”. Με τον τρόπο αυτό, οι εταιρείες factoring μπορούσαν να μειώσουν το κόστος των υπηρεσιών τους, δεδομένου ότι κάλυπταν τον κίνδυνο αυτό. [Βιβλίο 4, σελ 18-19]

3.10 Η Ανάπτυξη του Factoring σε Διεθνές Επίπεδο

Με την επέκταση του factoring σε διεθνές επίπεδο, οι υπηρεσίες αυτές σήμερα θα καλύψουν τους συναλλαγματικούς κινδύνους και θα διευκολύνουν τα εμπόσματα χρημάτων προς τον εξαγωγέα. Η χρηματοδότηση του κεφαλαίου κίνησης παραμένει

στις περισσότερες χώρες της Ευρώπης ο κύριος λόγος αναζήτησης των υπηρεσιών των εταιρειών factoring. [Βιβλίο 4, σελ. 19-22]

Στο Ην. Βασίλειο, η υπηρεσία που αναπτύσσεται με τους πιο γρήγορους ρυθμούς, είναι η προεξόφληση τιμολογίων, δηλαδή η απλή χρηματοδότηση των επί πιστώσεων πωλήσεων χωρίς την λογιστική παρακολούθηση, την αξιολόγηση φερεγγυότητας και την είσπραξη των απαιτήσεων.

Η εμπειρία της Ιταλίας, που σήμερα είναι η μεγαλύτερη στον κόσμο αγορά factoring μετά από τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής. Η πρώτη ιταλική εταιρία factoring ιδρύθηκε το 1966, υπήρξαν συνολικά 4 μόνο εταιρίες.

Οι εταιρίες αυτές προσέφεραν το κλασικό "πακέτο" με όλες τις υπηρεσίες του factoring. Η ραγδαία ανάπτυξη του θεσμού άρχισε όμως το 1980, όταν το κράτος περιόρισε την τραπεζική χρηματοδότηση. Οι εταιρίες factoring ήταν σε θέση να συμπληρώνουν την ελλιπή τραπεζική χρηματοδότηση "αγοράζοντας" τους εισπρακτέους λογαριασμούς των προμηθευτών και μετατρέποντας με τον τρόπο αυτό τις επί πιστώσει πωλήσεις σε ρευστό χρήμα.

Η ανάπτυξη των εργασιών των factors στην Ιταλία ήταν από τότε θεαματική. Στα 7 χρόνια, τετραπλασιάστηκε ο αριθμός των εταιριών factoring, ο δε όγκος των εργασιών τους σχεδόν δεκαπενταπλασιάστηκε. Σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του Ιταλικού factoring έπαιξαν και οι μεγάλες μεταποιητικές μονάδες οι οποίες ίδρυσαν δικές τους εταιρίες factoring προκειμένου ν' αποσπάσουν καλύτερους όρους πίστωσης από τους προμηθευτές τους. Αν και δεν υπάρχουν επίσημες στατιστικές, εκτιμήσεις παραγόντων του Ιταλικού factoring που περιέχει σήμερα περίπου το 30%-40% του συνολικού factoring στην Ιταλία οφείλεται στις εταιρίες, γεγονός που σημαίνει μετατόπιση τραπεζικής εργασίας σε μη τραπεζικούς οργανισμούς.

Οι ανάγκες για χρηματοδότηση, όμως δεν είναι και ο μοναδικός λόγος για την εδραίωση του factoring στην ευρωπαϊκή εμπορική ζωή. Σε πολλές χώρες της Ευρώπης, οι υπηρεσίες που έχουν οι εταιρίες factoring, πέρα απ' την χρηματοδότηση παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την πελατεία.

Στην Ολλανδία, το 40% της συνολικής αγοράς factoring είναι χωρίς δικαίωμα αναγωγής (π.χ. ο factor δηλαδή καλύπτει την ενδεχόμενη αφερεγγυότητα του πελάτη). Από το υπόλοιπο, το μισό περιλαμβάνει όλες τις υπηρεσίες του factoring και το μισό περιορίζεται σε χρηματοδότηση μόνο.

Οι Ευρωπαίοι factors σε αντίθεση με τους factors των ΗΠΑ, έχουν αναπτύξει ενέργειες σ' όλους τους κλάδους της οικονομίας. Στο Ηνωμένο Βασίλειο οι στατιστικές του Association of British Factors, δείχνουν ότι το 39% των δραστηριοτήτων των μελών

Από συζητήσεις μας με εκπροσώπους εταιριών factoring στην Ολλανδία και στην Ιταλία, η εμπειρία στις χώρες αυτές είναι παρόμοια: Οι εταιρείες factoring στην Ευρώπη προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σ' οποιαδήποτε επιχείρηση, οποιουδήποτε κλάδου της οικονομίας με μοναδική προϋπόθεση η απαίτηση που εκχωρείται να' ναι οριστική και βέβαιη (δηλαδή το factoring δεν προσφέρεται σε κλάδους όπου η οριστική εξόφληση της απαίτησης εξαρτάται από την πρόοδο των εργασιών, όπως την ανέργεση ενός κτιρίου, την κατασκευή μιας μηχανής κλπ.).

Οι υπηρεσίες των factors προσφέρονται σε μικρό-μεσαίες επιχειρήσεις. Στην Ολλανδία, οι εκπρόσωποι των εταιριών factoring με τους οποίους ήρθαμε σ' επαφή, εκτιμούν ότι κατά μέσο όρο, οι ετήσιες πωλήσεις των πελατών ανέρχονται στο ύψος των \$2,5 εκατ. (350 εκατ. δρχ. περίπου) ετησίως. Στο Ηνωμένο Βασίλειο 32% της συνολικής πελατείας έχει ετήσιες πωλήσεις μέχρι 50 εκατ.δρχ. Και μόνο το 13% έχει πωλήσεις που να ξεπερνούν τις 400 εκατ.δρχ. [Βιβλίο 4, σελ 19-22]

3.11 Εσωτερική Οργάνωση της Εταιρείας Factoring

Η εσωτερική οργάνωση κάθε εταιρίας factoring που θα ιδρυθεί στην Ελλάδα, θα εξαρτηθεί από τις ιδιομορφίες των εργασιών της. Το εξαγωγικό factoring δεν απαιτεί πολύπλοκα λογιστικά συστήματα, χρειάζεται δυναμικό marketing για την προσέλκυση των εξαγωγέων και σωστή επιλογή των ανταποκριτών factors στις χώρες όπου εξάγονται τα ελληνικά προϊόντα. [Βιβλίο 4, σελ 114-116]

- Στην οργάνωση του εγχώριου factoring επικρατούν δύο διαφορετικές αντιλήψεις:

α) Οργάνωση κατά ομάδα προμηθευτών

Το προσωπικό ασχολείται με την διεκπεραίωση των εργασιών κατανέμεται σε ομάδες και η κάθε ομάδα είναι υπεύθυνη για συγκεκριμένους προμηθευτές. Τα μέλη της ομάδας εξυπηρετούν όλες τις ανάγκες του προμηθευτή και την παρακολούθηση των πελατών. Το πλεονέκτημα αυτής της οργάνωσης είναι ο προμηθευτής εξυπηρετείται από τα ίδια άτομα και για όλες τις ανάγκες και απευθύνεται στον προϊστάμενο της ομάδας.

Οι παραπομπές του προμηθευτή από το ένα τμήμα στο άλλο, ανάλογα με τις απαιτήσεις του και οι δυσλειτουργίες απ' την κατανομή των υποθέσεων του (το ένα τμήμα μπορεί να του στείλει επιστολή απαιτώντας επιστροφή προκαταβολής, λόγω μη είσπραξης κάποιας οφειλής και το άλλο την ίδια μέρα να τον ειδοποιεί για την είσπραξη της οφειλής).

Με τον τρόπο αυτό μπορούν να ελέγξουν και να εξυπηρετούν τους προμηθευτές καλύτερα. Το μειονέκτημα είναι ν' αναπτυχθούν οι στενές σχέσεις μεταξύ του προμηθευτή και ορισμένων υπαλλήλων της εταιρείας, όπως η έγκριση πληρωμής.

β) Οργάνωση κατά είδος εργασίας.

Οι λειτουργίες της εταιρείας χωρίζονται σε διάφορα τμήματα (π.χ. την έγκριση προκαταβολών και την αποστολή εκκαθαρίσεων). Η κάθε λειτουργία διεκπεραιώνεται από το προσωπικό που ειδικεύεται στην λειτουργία αυτή και ο προμηθευτής παρακολουθείται από διαφορετικά τμήματα που αλληλοελέγχονται.

Το οργανόγραμμα της εταιρείας θα εξαρτηθεί από τον τρόπο που αναπτύσσονται οι εργασίες της. Το συνολικό προσωπικό δεν ξεπερνάει τα 10-12 άτομα και μάλλον υπάρχει ευελιξία στην περιγραφή καθηκόντων. Καθοριστική σημασία δεν θα έχει το οργανόγραμμα και η οργάνωση όσο οι δυνατότητες του Διευθύνοντος Συμβούλου και να συμμετέχει ενεργά και άμεσα στις διάφορες εργασίες και να καθοδηγεί τους συνεργάτες του με αποτελεσματικότητα. [Βιβλίο 4, σελ 114-116]

3.12 Forfaiting: Προεξόφληση Συναλλαγματικών Γραμματίων

Το forfaiting όπως και το factoring χρησιμοποιείται απ' τους εξαγωγείς σαν μέθοδος άμεσης ρευστοποίησης των οφειλών των πελατών τους και κάλυψης ταυτόχρονα απ' τον πιστωτικό κίνδυνο που διατρέχουν. Το forfaiting είναι, η προεξόφληση γραμματίων συναλλαγματικών στη διεθνή χρηματαγορά χωρίς το δικαίωμα επανεκχώρησης. Η παρουσία του στη σημερινή του μορφή στο διεθνές εμπόριο είναι πρόσφατη εξέλιξη. [Βιβλίο 5, σελ. 50-52]

Η λέξη forfaiting προέρχεται απ' το Γαλλικό "a forfait" που σημαίνει "η απώλεια δικαιωμάτων". Με τη προεξόφληση ο εξαγωγέας χάνει το δικαίωμα να εισπράξει απ' τον εισαγωγέα και ο forfaiter χάνει το δικαίωμα επανεκχώρησης σε περίπτωση μη πληρωμής της οφειλής απ' τον εισαγωγέα .

Το διεθνές κέντρο του forfaiting είναι σήμερα στο Λονδίνο. Οι συναλλαγές στις οποίες χρησιμοποιείται το forfaiting αφορούν την εξαγωγή κεφαλαιουχικών αγαθών (π.χ. ο εξοπλισμός για γεωτρήσεις και τα χωματουργικά μηχανήματα) έχει χρησιμοποιηθεί και για καταναλωτικά αγαθά .

Το forfaiting μπορεί να καλύψει την παροχή οποιασδήποτε περιόδου πίστωσης από 2 μήνες μέχρι 10 χρόνια, αλλά κατά κανόνα χρησιμοποιείται σε συναλλαγές με μεσοπρόθεσμη πίστωση 3-5 ετών. Συνήθως ο forfaitor ζητά εγγύηση από τράπεζα της εμπιστοσύνης του προκειμένου να δεχθεί την προεξόφληση χωρίς το δικαίωμα

επανεκχώρησης αλλά σε σπάνιες περιπτώσεις ο forfeiter μπορεί να ενεργήσει και, χωρίς αυτή την εγγύηση εφ' όσον ο εισαγωγέας του είναι γνωστός και φερέγγυος.

- Το forfeiting συναγωνίζεται άμεσα διάφορους κρατικούς φορείς χρηματοδότησης και ασφάλισης εξαγωγών προσφέροντας για τον εξαγωγέα το πλεονέκτημα της προαποδοχής του πιστωτικού και του πολιτικού κινδύνου, της περιόδου πίστωσης και του σταθερού επιτοκίου.

- Επιπροσθέτως, υπερτερεί έναντι των κρατικών φορέων ότι:

α) Προϋποθέτει ελάχιστες γραφειοκρατικές διαδικασίες .

β) Οι κρατικοί φορείς απαιτούν κάποιο καθορισμένο ποσοστό προστιθέμενης αξίας στην χώρα τους, ενώ ο forfeiter μπορεί να ενεργήσει ακόμα και όταν το εξαγόμενο προϊόν συναρμολογείται στη χώρα της εξαγωγής από τα εξαρτήματα πολλών διαφορετικών χωρών.

γ) Ο forfeiter μπορεί να καλύψει και την εξαγωγή μεταχειρισμένων αντικειμένων όπως, λεωφορεία ή φορτηγά .

δ) Ο forfeiter δεν έχει δεσμεύσεις ως προς την περίοδο ή τη μορφή της παρεχόμενης πίστωσης και μπορεί να την προσαρμόσει στις ιδιαίτερες ανάγκες που απαιτεί η κάθε περίπτωση. [Βιβλίο 5, σελ. 50-52]

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΚΛΑΔΟ

4.1 Γενικά για τις Συγχωνεύσεις στον Τραπεζικό Τομέα

Οι μεγάλες κοινωνικοπολιτικοοικονομικές αλλαγές, που συντελέστηκαν τα τελευταία χρόνια, σε συνδυασμό με τις τεράστιες εξελίξεις πάνω στην πληροφορική, ανάπτυξαν τις επιχειρήσεις που παίζουν τον πρωταγωνιστικό ρόλο στην παγκόσμια οικονομική σκηνή να αγοράζουν ή να συγχωνεύονται με άλλες επιχειρήσεις ομοειδών ή και άλλων κλάδων της οικονομίας. Το φαινόμενο αυτό συνδέεται άμεσα με τις ραγδαία εξελίξεις και ανακατατάξεις στο διεθνή καταμερισμό εργασίας. Συνδέεται επίσης, με τις διαδικασίες της διεθνοποίησης που καλύπτουν τις οικονομικές συναλλαγές, όπως οι χρηματοπιστωτικές σχέσεις. [Άρθρο 10, σελ. 51-53]

Οι κύριοι φορείς διεθνοποίησης είναι οι πολυεθνικές επιχειρήσεις, οι οποίες είναι οι βασικοί οργανωτές των διεθνών οικονομικών συναλλαγών και παίρνουν αποφάσεις παγκοσμίως σε επίπεδο επενδύσεων, χρηματοδότησης κλπ. Οι πολυεθνικές εταιρείες, με στόχο την επέκταση των παραγωγικών και εμπορικών τους σχέσεων, τόσο στο εξωτερικό όσο και στο εσωτερικό, προχωρούν σε συγχωνεύσεις και εξαγορές αλλοδαπών και ημεδαπών εταιρειών, ώστε να αντιμετωπίσουν με επιτυχία την ανταγωνιστική πρόκληση.

Το φαινόμενο των συγχωνεύσεων και των εξαγορών αναλύεται σε διεθνές πλαίσιο, ανάγεται στις καταλυτικές επιδράσεις που έχει προκαλέσει η ολοκλήρωση των αγορών, η ενοποίηση των εθνικών αγορών και η παγκοσμιοποίηση των οικονομικών σχέσεων με συνέπεια μια σειρά επιχειρήσεων και η δραστηριοποίηση στις διεθνείς αγορές να καθίσταται μονόδρομος.

Στον τραπεζικό τομέα, η ανάγκη για μεγαλύτερα ίδια κεφάλαια, προκειμένου οι τράπεζες να αντεπεξέλθουν στις νέες συνθήκες, η πίεση των μετόχων, είναι επενδυτικοί οργανισμοί, για υψηλότερα κέρδη και η ανάγκη δημιουργίας των μεγάλων οικονομικών κλίμακας για την αντιμετώπιση του ανταγωνισμού εντός και εκτός των "τειχών", έχει οδηγήσει και τον τραπεζικό κλάδο διεθνώς, σε μια χιονοστιβάδα εξαγορών και συγχωνεύσεων.

Το φαινόμενο αυτό στις τράπεζες οφείλεται κυρίως:

- α) Στον ανταγωνισμό και τη πίεση των εσόδων και την ανάγκη ανάλογης περικοπής των εξόδων.
- β) Στην εκμετάλλευση των οικονομικών κλίμακας, τόσο σε τοπικό όσο και σε διεθνές επίπεδο.
- γ) Στην αύξηση του μεριδίου της αγοράς και την προσφορά των συμπληρωματικών προϊόντων.

Οι συγχωνεύσεις στον τραπεζικό τομέα δημιουργούν νέα πιστωτικά ιδρύματα μεγάλων διαστάσεων. Τα μεγαλύτερα των τελευταίων χρόνων, είναι οι συγχωνεύσεις της Chase Manhattan με την Chemical Bank που δημιούργησε τη μεγαλύτερη τράπεζα των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής, ξεπερνώντας τη Citicorp και της Bank of Tokyo με τη Mitsubishi Bank που δημιούργησε την μεγαλύτερη τράπεζα του κόσμου τόσο από πλευράς κεφαλαίων, όσο και από πλευράς ενεργητικού. [Άρθρο 10, σελ 51-53]

4.2. Συγχωνεύσεις στις Ευρωπαϊκές Χώρες

Στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής πραγματοποιήθηκαν και άλλες 7 σημαντικές συγχωνεύσεις τραπεζών που συγκαταλέγονταν ανάμεσα στις 50 μεγαλύτερες της χώρας. Οι συγχωνεύσεις αυτές αποτελούν την τάση για δημιουργία των πιο ισχυρών δικτύων διανομής των χρηματοπιστωτικών προϊόντων και υπηρεσιών και δίνουν λύσεις στις ανάγκες αυτών των ιδρυμάτων για αύξηση των ιδίων κεφαλαίων. [Άρθρο 10, σελ. 51-53]

Επίσης, οι συγχωνεύσεις που έλαβαν χώρα στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής σημειώθηκαν οι περικοπές των δαπανών, τη συρρίκνωση του δικτύου των καταστημάτων, λόγω της ανάπτυξης των τραπεζικών συναλλαγών μέσω των τηλεπικοινωνιακών μέσων και οι μειώσεις του προσωπικού. Στη Μεγάλη Βρετανία έχουν παρουσιαστεί παρόμοια φαινόμενα. Μεγάλες συγχωνεύσεις πραγματοποιήθηκαν στον τραπεζικό κλάδο της Ιαπωνίας με παραδείγματα της τράπεζας Sumitomo με την Daiwa.

Οι συγχωνεύσεις γίνονται κύρια για λόγους εξυγίανσης του χαρτοφυλακίου των προβληματικών δανείων των τραπεζών και για προσαρμογή των ιδρυμάτων στις διεθνείς απαιτήσεις περί κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών. Η απόδοση των επενδεδυμένων κεφαλαίων των τραπεζών της Ιαπωνίας είναι σχεδόν 5 φορές μικρότερη απ' την απόδοση των αμερικανικών τραπεζών.

Το φαινόμενο των συγχωνεύσεων και των εξαγορών έχει εκδηλωθεί στο χώρο των μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά όχι στην ίδια έκταση όπως Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και Ιαπωνία . Οφείλεται στο ότι ο θεσμός της τράπεζας που παρέχει όλων των ειδών τις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες είχε καθιερωθεί πριν πολλά χρόνια και είχε συντελέσει σημαντικά στη δημιουργία μεγάλων τραπεζών σε όλες τις χώρες-μέλη της Κοινότητας.

Μερικά παραδείγματα των κυριότερων συγχωνεύσεων και των εξαγορών στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι η συγχώνευση των δύο μεγάλων ολλανδικών τραπεζών ABN και AMRO και η συγχώνευση ασφαλιστικής εταιρείας Nationale Nederlanden και της τράπεζας NMB-POST BANK.

- Στον ισπανικό τραπεζικό κλάδο οι συγχωνεύσεις των τραπεζών Banco Bilbao και Banco Vizcaya που δημιούργησε την BBV. Συμμετείχε ακόμη η κυβέρνηση της Ισπανίας και οι τράπεζες του Δημοσίου και οι συγχωνεύσεις αυτές απέβλεπαν στην ισχυροποίηση των τραπεζών στην πορεία της ενιαίας αγοράς και την πρόληψη εξαγοράς από τους ξένους.

- Εξαγορές και συγχωνεύσεις βρίσκονται σε εξέλιξη στον τραπεζικό ιταλικό κλάδο. Αυτές είναι οι συγχωνεύσεις Creditor Italian και της Banca di Roma. Οι συγχωνεύσεις-εξαγορές στην Ιταλία αναμένονται να ενταθούν στη χώρα, λειτουργούν 400 εμπορικές τράπεζες και 600 αγροτικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα . [Άρθρο 10, σελ 51-53]

4.3. Συγχωνεύσεις στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα, η απελευθέρωση των αγορών και του τραπεζικού συστήματος οδήγησε στην ίδρυση πολλών μικρών ιδιωτικών τραπεζών. Οι τράπεζες εκμεταλλευόμενες τα υψηλά *escart*, μπόρεσαν να σταθεροποιήσουν τη θέση τους στην αγορά . Τα περιθώρια κέρδους μειώνονται. Δυνατότητα μεγάλης αύξησης των αντλούμενων και των χορηγούμενων κεφαλαίων δεν υπάρχει, δεδομένου ότι αναπτύσσονται και άλλα επενδυτικά και χρηματοδοτικά προϊόντα . [Άρθρο 10, σελ. 51-53]

Έτσι το πιστωτικό σύστημα της χώρας μας, λόγω των έξωθεν παρεμβάσεων, τα τελευταία 40 χρόνια έχει βαριές ευθύνες, για την πορεία της ελληνικής οικονομίας έχει χάσει χρόνο στις συγχωνεύσεις και στις εξαγορές ή στις στρατηγικές συμμαχίες μεταξύ εγχώριων και ξένων τραπεζικών ιδρυμάτων.

Τον κύριο ρόλο έχουν τα δύο μεγάλα πιστωτικά ιδρύματα ΕΘΝΙΚΗΣ και ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ, αλλά και οι ιδιωτικοί όμιλοι ΠΙΣΤΕΩΣ, ΕΡΓΑΣΙΑΣ κλπ. Να προχωρήσουν στις κατάλληλες στρατηγικές κινήσεις για ν' αντιμετωπίσουν τους επερχόμενους κινδύνους των ξένων τραπεζικών μεγαθηρίων.

Ως προς τα συγκροτήματα της ΕΘΝΙΚΗΣ-ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ πρέπει να προχωρήσουν στις απαραίτητες συγχωνεύσεις εντός των ομίλων τους και στη λήψη ταχύτατων αποφάσεων χάραξης στρατηγικής μείωσης του λειτουργικού κόστους, στον εκσυγχρονισμό και τέλος σε μία σύγχρονη εσωτερική οργανωτική αναδιάρθρωση. Τέλος, ως προς τον ιδιωτικό τομέα του ελληνικού πιστωτικού συστήματος και είναι αναγκαίοι οι προβληματισμοί και οι αποφάσεις για τις συμμαχίες.

Οι στρατηγικές συμμαχίες μεταξύ των εγχώριων και των ξένων πιστωτικών ιδρυμάτων με την μορφή της ανταλλαγής των μετοχών, παράλληλα με τη διατήρηση του εταιρικού χαρακτήρα της ελληνικής τράπεζας και της ισχυρής παρουσίας του κράτους στο τραπεζικό σύστημα.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της αγοράς, τα επόμενα 2-3 χρόνια αναμένονται να πραγματοποιηθούν στον ελληνικό τραπεζικό χώρο τα ακόλουθα:

- Να ισχυροποιηθούν τρεις ή τέσσερις τραπεζικοί όμιλοι μέσω της συγχώνευσης και μικρότερων τραπεζών που ανήκουν στον ίδιο όμιλο ή είναι εκτός ομίλου. Επομένως θα υπάρξει πώληση ορισμένων μικρών κρατικών τραπεζών οι οποίες θα εξαγοραστούν από άλλες μεγαλύτερες τράπεζες.
- Να πραγματοποιηθεί η εξαγορά λίγων ιδιωτικών μικρών τραπεζών οι οποίες δεν θα έχουν καταφέρει να βελτιώσουν την κερδοφορία τους ούτε και να αυξήσουν τα κεφαλαία τους. Όσες δεν μπορέσουν να εκσυγχρονιστούν, είτε θα συρρικνώσουν τις εργασίες τους, είτε θα αποχωρήσουν από την αγορά.
- Με τα στοιχεία της αγοράς ορισμένες ξένες τράπεζες είναι στη φάση αποφάσεων να αποχωρήσουν απ' την ελληνική αγορά.

Υπάρχουν μερικές ξένες τράπεζες που έχουν ήδη αποφασίσει να αυξήσουν τη δραστηριότητα τους στην Ελλάδα. Αυτές οι τράπεζες είναι δυνατόν να εξαγοράσουν όσες μικρές ελληνικές τράπεζες δεν επιβιώνουν στο νέο ανταγωνιστικό περιβάλλον αλλά διαθέτουν το αξιόλογο περιουσιακό στοιχείο του δικτύου και των υποδομών τους.

[Άρθρο 10, σελ 51-53]

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

5.1 Απελευθέρωση του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος

Το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα την δεκαετία του 1980, τόσο στο εσωτερικό της οικονομίας, όσο και στο διεθνές επίπεδο περνάει σε συνθήκες έντονων πιέσεων, καθώς από τη μία πλευρά δέχεται τους αντίκτυπους της συνολικής κρίσης της οικονομίας και από την άλλη το καθεστώς προστατευτισμού σε συνθήκες έντονου ανταγωνισμού. [Βιβλίο 1, σελ 11 και 14]

Στην περίοδο αυτή το πιο χαρακτηριστικό στοιχείο είναι το σταδιακό πέρασμα της οικονομίας σε συνθήκες ανοιχτού ανταγωνισμού και η κρίση δημιουργείται στα τμήματα του παραγωγικού συστήματος, λόγω αδυναμίας άμεσης προσαρμογής τους σε νέα δεδομένα, αλλά και λόγω συνεχών πιέσεων, στις οποίες πολλές επιχειρήσεις αδυνατούν να αντεπεξέλθουν.

Οι χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις της Ελλάδας αντιμετωπίζουν προβλήματα, λόγω του μεγάλου βάρους που φαίνεται να έχουν τα ακινητοποιημένα δάνεια στο χαρτοφυλάκιό τους. Το τραπεζικό σύστημα δέχτηκε τις επιπτώσεις της εξυγίανσης άλλων τομέων παραγωγής. Λόγω της απελευθέρωσης των αγορών προϊόντων στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Έτσι, το τραπεζικό σύστημα υπόκειται σε ανταγωνιστικές πιέσεις που προέρχονται από μη τραπεζικούς φορείς.

Το Χρηματιστήριο, οι εταιρείες επενδύσεων και οι εταιρείες leasing, δραστηριότητες που ανταγωνίζονται το παραδοσιακό τραπεζικό σύστημα στην παροχή χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και στη διαχείριση των πόρων. Στην Ελλάδα, τα προβλήματα που προέκυψαν για ευρύτερα τμήματα των μη τραπεζικών επιχειρήσεων επέτειναν ίσως τα προβλήματα προσαρμογής του τραπεζικού συστήματος και τη δυνατότητα χάραξης πολιτικών για τη στόχευση μίας νέας ισορροπίας.

Στη φάση αυτή καλούνται να πληρώσουν το τίμημα της χαμηλής ανταγωνιστικής ικανότητας που έχουν συσσωρεύσει στο παρελθόν, καθώς το πέρασμα σε διεθνικές μορφές ανταγωνισμού αίρει το προστατευτικό πλέγμα μέσα στο οποίο κινούνται.

Στόχος είναι ο προσδιορισμός των παραγόντων εκείνων που παίζουν καθοριστικό ρόλο στη δυναμική του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος, τόσο σε εθνική, όσο και σε διεθνική βάση, έτσι ώστε να γίνει εφικτή η διαμόρφωση πολιτικών που θα επιτρέψουν την προσαρμογή των ελληνικών τραπεζών στα νέα δεδομένα της αγοράς. [Βιβλίο 1, σελ 11 και 14]

5.2 Παραδείγματα Αναπροσαρμογής και Διαφοροποίησης του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος

Υπάρχουν δύο παραδείγματα που αντιπροσωπεύουν την νέα προσπάθεια αναπροσαρμογής και διαφοροποίησης του ανταγωνισμού του ελληνικού τραπεζικού συστήματος:

- Η Αγροτική Τράπεζα Ελλάδος στο καθεστώς των δεσμεύσεων για πρώτη φορά, διευρύνθηκε η δανειοδοτική λειτουργία των στεγαστικών τραπεζών, επετράπησαν οι δραστηριότητες ανασφάλισης στις επενδυτικές τράπεζες, ενώ απελευθερώθηκαν τα ιδρύματα στις επενδύσεις τους σε τίτλους του δημοσίου και των ιδιωτικών επιχειρήσεων. Οι νέες υπηρεσίες, η απελευθέρωση επιτοκίων και η μείωση των διακρίσεων μεταξύ των ιδρυμάτων, άρχισαν να δημιουργούν συνθήκες για ενίσχυση του τραπεζικού ανταγωνισμού μέσω της ενεργοποίησης βασικών τραπεζικών μεταβλητών και της παροχής νέων υπηρεσιών. [Βιβλίο 1, σελ. 60-62]

- Η ολιγοπωλιακή συγκρότηση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος ίσως εμπόδιζε την ανάπτυξη του ανταγωνισμού. Ταυτόχρονα, όμως δεν εμποδίζονταν η είσοδος νέων τραπεζών στην αγορά, ενώ η ολιγοπωλιακή διάρθρωση ισχύει και σε άλλες κοινοτικές χώρες. Ωστόσο, σε αντίθεση με την Ελλάδα οι λίγες τράπεζες δεν μοιράζονταν εξίσου την αγορά. Η Ελλάδα διέθετε τον μεγαλύτερο συγκεντρωτισμό ενώ έλειψε η σταδιακή μεγέθυνση των μικρότερων τραπεζών. Έτσι, οι ανταγωνιστικές συνθήκες μεταξύ των εμπορικών τραπεζών στην Ελλάδα, διαμορφώθηκαν εκτός των βασικών τραπεζικών μεταβλητών καθώς καθορίζονταν εξωγενώς.

Ο ανταγωνισμός για την εξασφάλιση μεγαλύτερου μεριδίου αγοράς επιδιώχτηκε μέσω της επέκτασης των υποκαταστημάτων και των προνομιακών σχέσεων στην ανάληψη συναλλαγών για τις μεγάλες κρατικές τράπεζες. Οι ιδιωτικές τράπεζες και οι ξένες έδιναν έμφαση στην αποδοτικότητα των υπηρεσιών τους, σε συνάρτηση με το συγκεκριμένο μερίδιο της αγοράς.

Η ανεπάρκεια του εκσυγχρονισμού του τραπεζικού συστήματος δεν προώθησε την ανάπτυξη του τραπεζικού ανταγωνισμού στη μορφή μεταβολής βασικών τραπεζικών μεταβλητών, οι οποίες είναι σταθερές . Όλα αυτά δημιουργούσαν πιο ευνοϊκές προοπτικές και για τις υπόλοιπες τράπεζες, έτσι θα οδηγούσαν στην ανάπτυξη των εργασιών τους τόσο μέσω της επέκτασης των δικτύων τους όσο και μέσω της απελευθέρωσης της αγοράς και της παροχής νέων τραπεζικών προϊόντων. [Βιβλίο 1, σελ 60-62]

- Η Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης (ΕΤΒΑ) ιδρύθηκε από το 1963 από τη συγχώνευση δύο οργανισμών, του ΟΧΟΑ που συστάθηκε για να διαχειριστεί κεφάλαια αμερικανικής βοήθειας προς τη χώρα, και του ΟΒΑ. Οι δύο οργανισμοί είχαν ως σκοπό να προωθήσουν την βιομηχανική, μεταλλευτική και ναυτιλιακή ανάπτυξη της χώρας. [Βιβλίο 1, σελ. 195-198]

Μοναδικός μέτοχος της τράπεζας είναι το ελληνικό δημόσιο που εκπροσωπείται από το Υπουργείο Οικονομικών. Οι ιδρυτές της ΕΤΒΑ διαδραματίστηκαν τη δημιουργία ενός εξειδικευμένου και αποτελεσματικού ιδρύματος που θα συγκέντρωνε πολλές αρμοδιότητες και θα συνέβαλλε στη βιομηχανική ανάπτυξη της χώρας. Η δανειοδοτική λειτουργία ήταν η κύρια δραστηριότητα της τράπεζας μέχρι σήμερα . Ανέπτυξε και τις συμμετοχές σε επιχειρήσεις. Ήδη συμμετείχε σε 48 εταιρείες.

Μόνη αντιστάθμιση η κρατική επιχορήγηση σε ποσοστιαίες μονάδες επιτοκίου, που δινόταν για τα εκδιδόμενα από την ΕΤΒΑ ομόλογα . Τέλος, η τράπεζα δεν είχε τη δυνατότητα να ισορροπήσει τις ζημιές και τους κινδύνους από τις μακροπρόθεσμες χορηγήσεις της με βραχυχρόνιες χρηματοδοτήσεις και εργασίες. [Βιβλίο 1, σελ 195-198]

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΕΠΙΡΡΟΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΠΑΡΕΥΞΕΙΝΙΕΣ ΧΩΡΕΣ ΣΕ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

6.1 Γενικά ο τραπεζικός τομέας στην Ελλάδα

Οι τράπεζες στην Ελλάδα αντιμετωπίζουν νέες συνθήκες με κύριο χαρακτηριστικό τους την κινητικότητα και τη μεταβολή στο θεσμικό, το οικονομικό, το τεχνολογικό και το λειτουργικό επίπεδο. Το περιβάλλον στο οποίο λειτουργούν πλέον οι ελληνικές τράπεζες μεταβάλλεται υπό την πίεση των εθνικών, αλλά και των διεθνικών εξελίξεων. [Άρθρο 11, σελ. 5-7]

Στο Διεθνές Τραπεζικό Περιβάλλον παρατηρούνται φαινόμενα που σχετίζονται με την εμβάθυνση των χρηματοοικονομικών αγορών και την αξιοποίηση απ' τις αγορές της πληροφορικής και της επικοινωνιακής τεχνολογίας.

Στην Ελλάδα η ανταγωνιστική πίεση στον τραπεζικό τομέα στις εργασίες και στα κέρδη τους αυξάνεται και επεκτείνεται σε προϊόντα διαφορετικά των παραδοσιακών χορηγήσεων και των καταθέσεων. Επομένως ο διεθνής ανταγωνισμός που τον περικλείει έντονα θα επιδράσει στα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα και θα ενταθεί σε όλα τα επίπεδα και έτσι θα επιβάλει μία σειρά από εκσυγχρονισμούς στις τραπεζικές λειτουργίες, π.χ. σε συστήματα πληρωμών που θα εμφανίσουν υψηλό κόστος για την ανάληψη νέων επενδύσεων.

Πριν μερικά χρόνια η Διεθνής Ελληνική Τραπεζική παρουσία περιοριζόταν σε ορισμένα κέντρα διασποράς (Β. Αμερική, Ν. Αφρική, Γερμανία κλπ.) ή σε διεθνή κέντρα (Λονδίνο, Παρίσι), χωρίς να υπάρχουν τα χαρακτηριστικά του μοντέλου διεθνοποίησης που ακολουθούσαν τα τραπεζικά συστήματα των αναπτυγμένων χωρών.

Μετά την κατάρρευση του οικονομικού συστήματος των σοσιαλιστικών χωρών, δημιουργήθηκε μία τέτοια δυναμική που ώθησε πολλές ελληνικές τράπεζες να εγκατασταθούν ή σε χώρες της Βαλκανικής και της Παρευξείνιας ζώνης, με στόχους και με στρατηγικές διεθνοποίησης που ποικίλλουν ανάλογα με την τράπεζα.

Η εμπειρία των ανεπτυγμένων χωρών, η διαδικασία διεθνοποίησης αντικατοπτρίζει το δυναμικό του εθνικού παραγωγικού συστήματος και εκφράζεται με την ικανότητα του να διεισδύει στις ξένες αγορές μέσω άμεσων επενδύσεων, της μεταφοράς της τεχνολογίας και της εξαγωγής των προϊόντων. Ειδικά στον τραπεζικό τομέα έχει αποδειχθεί ιστορικά ότι ακολουθεί τις επιχειρήσεις και τους πελάτες του που εγκαθίσταται στις ξένες αγορές.

Το μοντέλο αυτό της διεθνοποίησης ακολούθησαν και οι ελληνικές τράπεζες, αφού ο κύριος λόγος επέκτασης τους στις χώρες της Βαλκανικής και της Παρευξείνιας ζώνης, είναι η εγκατάσταση Ελληνικών βιομηχανικών και εμπορικών επιχειρήσεων στις χώρες αυτές ή και η προσδοκία μαζικής εγκατάστασης τους στο μέλλον. [Άρθρο 11, σελ 5-7]

6.2 Η επέκταση του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος στις Βαλκανικές και Παρευξείνιες Χώρες

Η επέκταση του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος στην περιοχή των Βαλκανίων και του Ευξείνου Πόντου που επιχειρήθηκε μέχρι σήμερα, αφορά την ίδρυση τραπεζών (Ρουμανία, Αλβανία, Μολδαβία και Γεωργία), τη συμμετοχή των λειτουργουσών τραπεζών (Βουλγαρία), τη λειτουργία Υποκαταστημάτων και τη διερεύνηση ορισμένων άλλων αγορών (Αρμενία, Σκόπια, Σερβία). [Άρθρο 11, σελ 5-7]

Κάποια προσπάθεια που έγινε στο παρελθόν για ίδρυση ελληνορωσικής τράπεζας εγκαταλείφθηκε λόγω της επιδείνωσης της οικονομικής κατάστασης στη Ρωσία και των δυσκολιών που υπήρξαν στη συγκέντρωση κεφαλαίου. Η ίδρυση τοπικών τραπεζών, σε συνεργασία με ελληνικές ή και ξένες επιχειρήσεις και τράπεζες, έχει σαν βασικό προσανατολισμό τη δημιουργία δικτύου και τη διεκδίκηση κάποιου μεριδίου στην αναπτυσσόμενη τραπεζική αγορά των ιδιωτών και των επιχειρήσεων.

Από τη μικρή εμπειρία που υπάρχει στη Ρουμανία και στην Αλβανία τα αποτελέσματα και οι προοπτικές των τραπεζών είναι θετικές. Οι τράπεζες αυτές απολαμβάνουν της εμπιστοσύνης των αποταμιευτών και συμβάλλουν στη μεταφορά και αφομοίωση της τραπεζικής τεχνογνωσίας απ' τις χώρες εγκατάστασης. Η εμπειρία, από την ίδρυση και λειτουργία Υποκαταστημάτων, αφού δεν επιτεύχθηκε, μέχρι σήμερα, σημαντική προσέλκυση της ντόπιας αγοράς και οι εργασίες τους περιορίστηκαν στην παροχή υπηρεσιών προς ελληνικές επιχειρήσεις και επενδυτές ή τη τοποθέτηση διαθεσίμων σε κρατικούς τίτλους.

Αξιολογώντας τη μέχρι σήμερα δραστηριοποίηση των ελληνικών τραπεζών στις Βαλκανικές και Παρευξείνιες χώρες δεν ήταν ανάλογη των δυνατοτήτων και των ευκαιριών που υπήρχαν και οι οποίες συνεχίζουν ακόμη, σε μεγάλο βαθμό, να υπάρχουν σε ορισμένες χώρες. [Άρθρο 11, σελ 5-7]

6.3 Λόγοι των Ελληνικών Τραπεζών για την εξελιγή τους στις τραπεζικές αγορές

Οι ελληνικές τράπεζες αποτελούν ουσιαστική παρουσία και καθοριστικό ρόλο στην εξέλιξη ορισμένων τραπεζικών αγορών. Όμως, μέχρι σήμερα αυτό δεν έγινε εφικτό για μια σειρά από λόγους:

- Υπήρξαν δυσμενείς οικονομικές και πολιτικές εξελίξεις με αποτέλεσμα την αποδιάρθρωση των παραγωγικών τους συστημάτων και τη διαδικασία απελευθέρωσης και εκσυγχρονισμού των αγορών.
- Ο τραπεζικός τομέας των Βαλκανικών χωρών αυτών, παρά την τεράστια μεταρρυθμιστική προσπάθεια που επιχειρήθηκε, δεν κατόρθωσε να εξυγιανθεί λόγω της έλλειψης της τεχνογνωσίας, των εμπειριών και των κεφαλαίων. Αυτό είχε δυσμενείς επιπτώσεις στο σύνολο της αγοράς και υποχρέωσε τις ελληνικές τράπεζες, που είχαν παρουσία στις χώρες αυτές, να υιοθετήσουν μια πιο συντηρητική στρατηγική.
- Υπήρξε πολυδιάσταση των προσπαθειών, αφού κάθε τράπεζα επεδίωξε αυτόνομη παρουσία με μικρές επενδύσεις και περιορισμένες φιλοδοξίες. [Άρθρο 11, σελ 5-7]

6.4 Φερεγγυότητα, Οργάνωση και Τεχνογνωσία του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος

Η υψηλή φερεγγυότητα, η οργάνωση και η τεχνογνωσία που διαθέτουν οι ελληνικές τράπεζες μπορούν να συμβάλουν στην εξυγίανση, τη σταθεροποίηση και τον εκσυγχρονισμό των εθνικών τραπεζικών συστημάτων και σε ορισμένες χώρες (Αλβανία, Σκόπια, Γεωργία και Αρμενία) να λειτουργήσουν σαν leaders των τοπικών αγορών. Μπορεί επίσης, να επιτευχθεί με τη δημιουργία κοινοπρακτικών τραπεζών σημαντικού μεγέθους, όπου θα μετέχουν περισσότερες της μίας ελληνικές τράπεζες, μία διεθνής τράπεζα με ποσοστό και ντόπιοι κεφαλαιούχοι ή επιχειρήσεις. [Άρθρο 11, σελ. 5-7]

Άρα τα πλεονεκτήματα από αυτή τη δημιουργία των κοινοπρακτικών τραπεζών είναι τα εξής:

- Μειώνεται ο χρόνος που μεσολαβεί απ' τη λήψη της επιχειρηματικής απόφασης έως την πλήρη λειτουργία της νέας τράπεζας. Μεγάλο μέρος της έρευνας των επιμέρους αγορών, των διαδικασιών ίδρυσης, μπορεί να αναληφθεί από τους ντόπιους εταίρους, οι οποίοι και καλύτερη γνώση διαθέτουν και παρακάμπτουν τη γραφειοκρατία μέσω των επαφών τους.

- Το ύψος κεφαλαίων της Κοινοπρακτικής Τράπεζας θα της επιτρέψει να αναπτυχθεί μέσω εξαγορών άλλων ιδιωτικών ή και κρατικών τραπεζών.

- Λόγω της συμμετοχής εγχωρίων επενδυτών στο κεφάλαιο, η Κοινοπρακτική Τράπεζα δεν θα θεωρείται ξένη αλλά σαν εγχώρια και αυτό θα διευκολύνει τη διείσδυση της στην αγορά .

Οπότε, το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα μπορεί και πρέπει να εκμεταλλευθεί τις ευκαιρίες και να συμβάλλει, στη δημιουργία ενός σύγχρονου τραπεζικού συστήματος σε αρκετές χώρες της περιοχής με κινήσεις όμως μεθοδικές και προγραμματισμένες .

Το περιορισμένο ενδιαφέρον των πολυεθνικών τραπεζών για τις αγορές και η χαμηλή ανταγωνιστικότητα των ντόπιων τραπεζών επιτρέπουν χαμηλό κόστος εισόδου στην αγορά, παρέχουν τα χρονικά περιθώρια για απόκτηση μεριδίων και για εδραίωση της θέσης των προτεινόμενων κοινοπρακτικών τραπεζών. [Άρθρο 1, σελ 5-7]

6.5 Ευρωπαϊκές Τράπεζες μετά το 2000- Μύθοι και Δοξασίες

Οι Τράπεζες αυτές ακολουθούν ένα συγκεκριμένο πρότυπο στην πορεία προς την ενοποιημένη αγορά με σκοπό να επιβιώσουν. Η δυνατότητα να επιβιώσει και να κυριαρχήσει στην αγορά μία τράπεζα, όμως θα' ναι συνάρτηση της στρατηγικής τοποθέτησης απέναντι στις αγορές: η επικράτηση δεν εξαρτάται μόνο απ' το μέγεθος αλλά και από άλλους παράγοντες και προϊόντα που προσφέρει στα συγκεκριμένα τμήματα της αγοράς και έτσι μπορούν να αναπτυχθούν ανταγωνιστικά. [Άρθρο 13, σελ. 58-59]

Όσον αφορά το μέγεθος ειδικότερα οι διεθνείς τάσεις οδηγούν σε μεγεθύνσεις, το αποτέλεσμα των επερχόμενων αλλαγών στο τραπεζικό σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ότι θα είναι η πλήρης και η αναγκαστική επικράτηση λίγων και μεγάλων τραπεζών, οι οποίες θα μονοπωλούν στην αγορά .

Οι μικρότερου μεγέθους τράπεζες μπορούν να διατηρήσουν μία αποτελεσματική παρουσία στην αγορά, αντισταθμίζοντας το μειονέκτημα του μεγέθους με τη μεγάλη εξειδίκευση στην παροχή υψηλής ποιότητας υπηρεσιών σε συγκεκριμένα τμήματα της αγοράς, που οφείλεται σε χαμηλότερο κόστος λειτουργίας.

Το μέγεθος μίας τράπεζας θα πρέπει ως μέσο για την εξυπηρέτηση των αναγκών του πελάτη και οι αποφάσεις του περί μεταβολής του μεγέθους. Οι περισσότερες μεγενθύνσεις σήμερα γίνονται για λόγους μείωσης των ανταγωνιστικών συνθηκών και όχι για εκμετάλλευση κάποιων οικονομικών κλίμακας.

Το γεγονός ότι πολλές πολύ μεγάλες τράπεζες τείνουν να περιορίσουν το μέγεθος τα τελευταία χρόνια στις αγορές που είναι καθιερωμένες, ενώ αποχωρούν πλήρως απ' τις αγορές χαμηλού ενδιαφέροντος.

Κριτήριο μελλοντικής κερδοφορίας δεν μπορεί να είναι η παρουσία μιας τράπεζας σε μία γεωγραφική περιοχή στην οποία σήμερα έχει τουλάχιστον μάθει να λειτουργεί και να παρεμβαίνει αλλά η αποτελεσματική παροχή υπηρεσιών σε έναν ευρύτερο γεωγραφικό χώρο, χωρίς σύνορα ή εμπόδια τόσο στη διασπορά προϊόντων όσο και στην άντληση κεφαλαίων.

Η Τράπεζα του Μέλλοντος.

Στην τράπεζα της επόμενης δεκαετίας, η εθνική επικράτεια δεν μπορεί να είναι όριο ανάπτυξης της αλλά η βάση της επιχειρησιακής της δράσης. Ο δυναμισμός μιας τράπεζας της επόμενης χιλιετίας θα κριθεί από τη δυνατότητα μείωσης του χρόνου που διαθέτει κάθε πελάτης της.

Θεωρώντας ότι για τον Ευρωπαϊκό πολίτη του επόμενου αιώνα, ο χρόνος θα αποτελεί ένα κύριο αγαθό προς διαπραγμάτευση, επομένως οι τράπεζες θα συμπεριλάβουν στην πολιτική ανάπτυξης τους την ελαχιστοποίηση ενασχόλησης του πελάτη τους με τις προσφερόμενες υπηρεσίες τους.

Τα κύρια χαρακτηριστικά μίας τράπεζας του μέλλοντος είναι τα εξής:

- α) Το άριστο δίκτυο εξυπηρέτησης συμπεριλαμβομένης και της ηλεκτρονικής εξυπηρέτησης.
- β) Η ταχύτητα και η απλότητα της εξυπηρέτησης.
- γ) Το σωστό σχεδιασμό των προϊόντων που να ικανοποιούν τις πραγματικές ανάγκες των ομάδων πληθυσμού.
- δ) Η δυνατότητα προσαρμογής προϊόντων στις ανάγκες συγκεκριμένων υψηλής ποιότητας πελατών.
- ε) Η ποιοτική υπεροχή στην εξυπηρέτηση των πελατών.
- στ) Η αξιοπιστία των ιδρυμάτων. [Άρθρο 13, σελ. 58-59]

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ.

7.1 Εισαγωγή

Οι θεμελιώδεις στόχοι της Συνθήκης της Ρώμης ήταν η μείωση των διαφορών της οικονομικής ανάπτυξης, τόσο μεταξύ των χωρών-μελών όσο και μεταξύ των περιφερειών κάθε χώρας-μέλους. Η Κοινοτική Περιφερειακή Πολιτική δεν επιδιώκει να αντικαταστήσει τις εθνικές αναπτυξιακές πολιτικές, αλλά να τις συντονίσει και να τις ενισχύσει. Τα κράτη-μέλη είναι εκείνα που πρέπει να αντιμετωπίσουν τα περιφερειακά τους προβλήματα. [Άρθρο 14, σελ. 23-25]

Ο κύριος αντικειμενικός σκοπός της κοινοτικής περιφερειακής πολιτικής είναι η μείωση των υφισταμένων περιφερειακών ανισοτήτων και η πρόληψη της δημιουργίας νέων. Ακόμη, στο στάδιο της κοινής αγοράς, δηλαδή στην περίοδο της Συνθήκης του Μάαστριχ, μία ακόμη χώρα προσπαθούσε να ενισχύσει την εθνική παραγωγή της και ιδίως τον τομέα των περιφερειών της.

Στην πραγματικότητα, η Συνθήκη του Μάαστριχ θέτει την ανάγκη ενίσχυσης των πολιτικών για τη μείωση των διαφορών περιφερειών των κρατών-μελών, με κύρια εργαλεία τα διαρθρωτικά ταμεία (το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων, το Ταμείο Συνοχής και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανάπτυξης).

Η πολιτική περιφερειακής ανάπτυξης έχει θεωρηθεί στο παρελθόν ως κατασπάληση οικονομικών πόρων. Όμως, η σύγχρονη περιφερειακή ανάπτυξη δεν είναι μόνο αναγκαία συνθήκη για την εξασφάλιση ίσων ευκαιριών στο χώρο και την πραγμάτωση της κοινωνικής δικαιοσύνης. Αλλά, αποτελεί αναγκαία συνθήκη και για την ύπαρξη ελεύθερης ανταγωνιστικής αγοράς και οικονομίας.

7.2 Η Περιφερειακή Ανάπτυξη του Τραπεζικού Συστήματος στον Ελληνικό Χώρο

Η περιφερειακή και τοπική αναπτυξιακή πολιτική, εξαρτάται από την εισαγωγή καινοτομιών σε προϊόντα και διαδικασίες, ώστε να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα της περιφερειακής οικονομικής βάσης, σε ολοένα ανταγωνιστικό περιβάλλον. Σήμερα, στην Ελλάδα η χρηματοδότηση της Περιφερειακής και Τοπικής Ανάπτυξης γινόταν με μακροπρόθεσμα δάνεια και βραχυπρόθεσμες πιστώσεις κυρίως εθνικών και κοινοτικών πόρων χωρίς τη δυναμική διάσταση του κόστους-οφέλους ή την εισαγωγή των καινοτομιών. Επίσης, παρά το γεγονός ότι το θεσμικό πλαίσιο επέτρεπε την προσφυγή των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε δανεισμό απ' το χρηματοπιστωτικό σύστημα .

Η χρηματοδότηση γινόταν και γίνεται απ' το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, και ελάχιστοι Δήμοι έχουν προσφύγει σε δανεισμό από τις εμπορικές τράπεζες. Άλλωστε, το ίδιο το ελληνικό τραπεζικό σύστημα απέφυγε τη συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, λόγω του μη υψηλού επιπέδου διοικητικής και διαχειριστικής οργάνωσης της. Αποτέλεσμα της η μη θεσμική υποστήριξη της στο παρελθόν απ' την πολιτεία .

Όμως , οι θεσμικές μεταβολές στο χώρο της περιφερειακής ανάπτυξης οδηγούν στη δημιουργία ενός διακεκριμένου τομέα της οικονομίας με όλα τα χαρακτηριστικά των άλλων τομέων, του δημόσιου και του ιδιωτικού. Ο τομέας αυτός απαιτεί εξειδικευμένες υπηρεσίες, τόσο στο επίπεδο των χρηματοοικονομικών συμβούλων για την οργάνωση και ανάπτυξη των επενδυτικών προγραμμάτων όσο και στο επίπεδο κινητοποίησης των κοινοτικών και των εθνικών κεφαλαίων.

Τα προγράμματα και τα κεφάλαια του κατευθύνονται σε παραγωγικές επενδύσεις και σημαντικά έργα υποδομής, τα οποία θα κρίνονται στο επίπεδο "κόστους-οφέλους", θα διασφαλίζουν τη δημόσια και την κοινωνική περιουσία με συγκεκριμένους αναπτυξιακούς στόχους.

Κατά συνέπεια, οι καινοτομίες στις διαδικασίες αυτού του τομέα αυξάνουν την παραγωγικότητα, ενώ οι καινοτομίες του στα προϊόντα στοχεύουν στον εμπλουτισμό της παραγωγικής βάσης και τείνουν να βελτιώσουν τη θέση των μονάδων και των περιφερειών στην αγορά εργασίας.

Παράδειγμα της Περιφερειακής Ανάπτυξης του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος

Η Τράπεζα Αττικής με βάση το στρατηγικό σχεδιασμό της, προσβλέπει στη διαμορφούμενη αγορά της Περιφερειακής και Τοπικής Ανάπτυξης με τη δημιουργία τράπεζας στην τράπεζα .

Η εξειδικευμένη αυτή τραπεζική μονάδα φιλοδοξούσε να διαδραματίσει τον ρόλο του συμβούλου, του χρηματοδότη και του διαχειριστή, για όλες τις βαθμίδες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, η οποία ονομάζεται "Τράπεζα Περιφερειακής Ανάπτυξης".

Τέλος, στα πλαίσια δημιουργίας εκπαιδευτικής εταιρείας, προγραμμάτιζε η Τράπεζα Περιφερειακής Ανάπτυξης για τα στελέχη της ειδικά εκπαιδευτικά προγράμματα με θέματα για την Ευρωπαϊκή Ένωση, την χρηματοδότηση και την διαχείριση. [Άρθρο 14, σελ 23-25]

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

Η ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ.

8.1 Εισαγωγή στην Τραπεζική Απασχόληση

Οι τράπεζες και ο χρηματοπιστωτικός τομέας στις ευρωπαϊκές χώρες στις δεκαετίες του 1970 και 1980 παρουσίαζαν ανάπτυξη σε όρους απασχόλησης, η κατάσταση έχει αλλάξει τα πρόσφατα έτη δραστικά, σαν αποτέλεσμα, οι θέσεις απασχόλησης χάνονται σε πολλές αναπτυγμένες τραπεζικά χώρες. [Βιβλίο 2, σελ 47-48]

Ενώ, στον τραπεζικό κλάδο η εξέλιξη και οι προοπτικές της απασχόλησης στις τράπεζες, ιδιαίτερα τη σημερινή εποχή με τα υψηλά ποσοστά ανεργίας, όχι μόνο σε ελληνικό αλλά και σε διεθνές επίπεδο.

Ο τραπεζικός τομέας σε περίοδο οικονομικής ύφεσης και η εμπειρία αντιμετωπίζει δυσκολίες επειδή πολλά δάνεια που έχει χορηγήσει δεν εξυπηρετούνται και έτσι μειώνονται οι εισπράξεις και η ρευστότητα των τραπεζών, που οδηγούν σε τραπεζική χρεοκοπία .

Από την άλλη πλευρά, η υιοθέτηση νέων τεχνολογιών στην παραγωγική τους διαδικασία οι οποίες αυτοματοποιούν τραπεζικές εργασίες και εξοικονομούν εργατικά χέρια, διαχρονικά αναμένεται να προκαλέσει καθοδική τάση στην απασχόληση του τομέα .

8.2 Λόγοι για την Απαισιόδοξη Προοπτική της Τραπεζικής Απασχόλησης

Οι βασικοί παράγοντες της απασχόλησης αναμένεται να είναι το ύψος του παραγόμενου προϊόντος, το κατά απασχολούμενο κόστος εργασίας, η απασχόληση του προηγούμενου έτους, ο αριθμός των καταστημάτων που λειτουργούν, καθώς και οι μεταβλητές της οικονομικής συγκυρίας και υιοθέτησης των νέων τεχνολογιών.

Επίσης, οι προοπτικές της απασχόλησης στις τράπεζες είναι διαφορετικές. Μ' άλλα λόγια οι τράπεζες, λειτουργώντας στο γρήγορα μεταβαλλόμενο χρηματοπιστωτικό περιβάλλον, αργά ή γρήγορα όπως παλιότερα η βιομηχανία, θα βρεθούν στη διαδικασία αναδιάρθρωσης, η οποία οδηγεί σε λιγότερους αλλά με περισσότερους εργαζόμενους.

Οι λόγοι για την απαισιόδοξη προοπτική της απασχόλησης είναι οι εξής:

α) Μερικές χώρες έχουν πυκνό δίκτυο τραπεζών, το οποίο είναι δύσκολο να επιβιώσει στον αυξανόμενο ανταγωνισμό μεταξύ των τραπεζών, μετά την εφαρμογή των νέων τεχνολογιών, τις εξαγορές και τις συγχωνεύσεις ομοειδών και στην ίδια γεωγραφική περιοχή των τραπεζών.

β) Χρονική στέρηση μεταξύ εισαγωγής των νέων τεχνολογιών και εμφάνιση ολόκληρου του οφέλους, στην παραγωγικότητα και στην μείωση της απασχόλησης.

γ) Οι συγχωνεύσεις και οι εξαγορές, που αποβλέπουν στην απόκτηση των νέων δικτύων και στην μείωση του μέσου κόστους, συνήθως δημιουργούν πλεονάζον προσωπικό σε επιτελικές υπηρεσίες αλλά και σε γειτονικά καταστήματα .

δ) Απ' την άλλη πλευρά, θα εντείνεται ο ανταγωνισμός των τραπεζών με μη τραπεζικά ιδρύματα και τις επιχειρήσεις, όπως οι ασφαλιστικές εταιρείες και οι αλυσίδες καταστημάτων. Ενώ, μεγάλες επιχειρήσεις θα αναλαμβάνουν οι ίδιες την διεξαγωγή εργασιών, όπως η εξεύρεση των κεφαλαίων κατευθείαν απ' τους αποταμιευτές.

ε) Για τις τράπεζες, οι οποίες θεωρούν το κόστος ως υπερβολικά βαρύ και την διαχρονική μείωση της απασχόλησης ως προφανή διέξοδο.

Συμπερασματικά, οι προοπτικές της απασχόλησης των τραπεζών στηρίζονται στις πρόσφατες αλλαγές, στην επιχειρηματική δραστηριότητα και στην οργάνωση εργασίας των τραπεζών. [Βιβλίο 2, σελ 47-48]

8.3 Η Τραπεζική Απασχόληση στις Ευρωπαϊκές Χώρες

Στην απασχόληση μέσω του χρηματοπιστωτικού τομέα δημιουργήθηκαν νέες θέσεις εργασίας και η απασχόληση τους παρέμενε σταθερή. Ειδικότερα, η απασχόληση στον χρηματοπιστωτικό τομέα, ο οποίος περιλαμβάνει τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, τις ασφάλειες και τις επιχειρηματικές υποθέσεις, σε αναπτυγμένες χώρες, όπως η Ολλανδία, η Ελβετία, η Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο, ανέρχεται στο 10-13% της συνολικής απασχόλησης, ενώ σε λιγότερο αναπτυγμένες χώρες το ποσοστό είναι χαμηλότερο και ανέρχεται στο 6-7% .[Βιβλίο 2, σελ. 30-33]

Όμως σε μερικές βόρειες χώρες, όπως η Δανία, η Γαλλία και η Γερμανία, ο αριθμός και το ποσοστό αυτής της απασχόλησης μειώνεται ελαφρώς, ενώ σε άλλες, όπως η Νορβηγία και η Φινλανδία υπέστη κάμψη. Στις νότιες χώρες, όπως η Ελλάδα και η Πορτογαλία, η απασχόληση του τομέα αυξάνεται συστηματικά .

Η εξέλιξη της απασχόλησης στον χρηματοπιστωτικό τομέα κατά χώρα είναι μικρότερη και σε συγκεκριμένες χώρες υπάρχει η μείωση της απασχόλησης στον χρηματοπιστωτικό τομέα. Η απασχόληση αυτή του τομέα σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες αυξανόταν ταχύτερα από την προστιθέμενη αξία και τα κέρδη του κλάδου. Η ανάπτυξη αυτή συνέπεσε με την επέκταση των ευρωπαϊκών οικονομιών και μπορεί να αποδοθεί στην τάση να δαπανάται υψηλότερο ποσοστό του εισοδήματος για χρηματοπιστωτικές εργασίες καθώς το εισόδημα αυξάνει. [Βιβλίο 2, σελ 30-33]

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΜΕΣΩ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

9.1 Εισαγωγή

Η ιστορία του ελληνικού τραπεζικού χώρου από την περίοδο μετά τον πόλεμο, διαπιστώνουμε ότι σχεδόν κάθε 10 χρόνια συνέβαιναν σημαντικές αλλαγές. Πριν, από 30 ή 40 χρόνια ο αριθμός των τραπεζών στις ανεπτυγμένες χώρες ήταν μεγαλύτερος από ότι είναι σήμερα . Επίσης όποιος δει τον κατάλογο των μεγαλύτερων τραπεζών ακόμα πριν από 10 χρόνια, θα διαπιστώσει ότι σήμερα εμφανίστηκαν νέα ονόματα στην πρώτη πενηντάρα . [Άρθρο 15, σελ 23-24]

Ήδη στην Ελλάδα μια που πραγματοποιείται η πρώτη εξαγορά μιας τράπεζας από άλλη, αφού είχε προηγηθεί πριν 10 χρόνια η εξαγορά μιας ξένης τράπεζας που λειτουργούσε στην Ελλάδα από μια άλλη ξένη τράπεζα . Οι ελληνικές τράπεζες είναι υποχρεωμένες να γίνουν μεγαλύτερες, ισχυρότερες και δεδομένου ότι η ελληνική αγορά είναι δεδομένη, να αυξήσουν τη διεθνή τους ενέργεια..

Αυτό είχε σαν συνέπεια να μειωθεί ο αριθμός των λειτουργουσών τραπεζών στην Ελλάδα ή τουλάχιστον να μειωθεί ο αριθμός των τραπεζών που παρέχουν πλήρεις τραπεζικές υπηρεσίες. Επιπλέον, μια τράπεζα για να μπορεί να λειτουργεί σωστά και κερδοφόρα στην ελληνική αγορά σε 10 χρόνια θα πρέπει να ελέγχει κάτι μεταξύ 8 και 10% της αγοράς. Ενώ, το τραπεζικό σύστημα σε παγκόσμια κλίμακα αναπροσδιόριζε τους επιχειρηματικούς του στόχους και η ανάπτυξη της τεχνολογίας άρχισε να επιτρέπει τον αναπροσδιορισμό των λειτουργικών στόχων τους. [Άρθρο 15, σελ 23-24]

9.2 Ο Εκσυγχρονισμός του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος σε Εθνικό Επίπεδο

Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα ακολούθησε με καθυστέρηση τις τάσεις στο διεθνή χώρο και εισήλθε στη φάση της απελευθέρωσης και του εκσυγχρονισμού.

Έκτοτε, έχουν πραγματοποιηθεί αλλαγές στη θετική αυτή κατεύθυνση, με κύριες:

- Την απελευθέρωση των επιτοκίων των καταθέσεων και των χορηγήσεων.
- Τη μείωση του ποσοστού υποχρεωτικών δεσμεύσεων στο 9,0%.
- Την προώθηση του εκσυγχρονισμού του Χρηματιστηρίου και στην ανάπτυξη της δυνατότητας του στο να απαγορευθεί σε εναλλακτική λύση των κεφαλαίων για υγιείς επιχειρήσεις.
- Την απελευθέρωση της κίνησης των κεφαλαίων.
- Την απελευθέρωση της καταναλωτικής πίστης, η οποία λειτουργεί στη χρηματοδότηση εξυγιαντικά του εμπορίου και ταυτόχρονα στις δυνατότητες των καταναλωτών.
- Τη δημιουργία θεσμικού πλαισίου για τη δημιουργία μιας σειράς προϊόντων για την καλύτερη διαχείριση των διαθεσίμων.
- Τη δημιουργία θεσμικού πλαισίου στο οποίο δημιουργήθηκαν μια σειρά από νέες ενέργειες, όπως leasing, factoring and venture capital.
- Την υλοποίηση διεθνών πρακτικών για την πιο ευέλικτη άσκηση νομισματικής πολιτικής και την παρέμβαση της Τράπεζας Ελλάδος στον έλεγχο της ρευστότητας μέσω των μηχανισμών της αγοράς.

Τα αποτελέσματα αυτής της απελευθέρωσης στην Ελλάδα ήταν τα ίδια με αυτά που δημιούργησε η απελευθέρωση στο διεθνή χώρο: η όξυνση του ανταγωνισμού, η δημιουργία νέων προϊόντων και η στροφή στην τεχνολογία. Παρ' όλα αυτά η απελευθέρωση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος και ο εκσυγχρονισμός είναι σήμερα περισσότερο αναγκαία παρά ποτέ. [Άρθρο 15, σελ 23-24]

9.3 Ο Εκσυγχρονισμός του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος σε Διεθνές Επίπεδο

Σημαντική είναι η διαδρομή που πρέπει να διανυθεί για να μπορέσουν να επιτευχθούν επίπεδα, αναγκαία και επιβεβλημένα τόσο απ' την πορεία του ελληνικού τραπεζικού συστήματος σε διεθνές επίπεδο, όσο και απ' τη δυνατότητα που έχει το ελληνικό τραπεζικό σύστημα να επιδράσει θετικά πάνω στην ελληνική οικονομία.

Έτσι, σε επίπεδο τραπεζικού συστήματος, αλλά γενικότερου χρηματοοικονομικού περιβάλλοντος, είναι αναγκαίο να αντιμετωπιστούν μια σειρά από θέματα, σε κοινή συνεργασία του κράτους και των τραπεζών, όπως:

α) Ο εκσυγχρονισμός του Χρηματιστηρίου και η σωστή λειτουργία σημαντικών θεσμών της κεφαλαιαγοράς, με έμφαση τον ορθολογισμό των διαδικασιών εισαγωγής και των εταιρειών του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών.

β) Η δημιουργία θεσμικού πλαισίου για την επέκταση του leasing και σε ακίνητα, όπως και των άλλων επιβοηθητικών για τις επιχειρήσεις θεσμών που λειτουργούν με επιτυχία στο εξωτερικό.

γ) Η επίτευξη της απουλοποίησης των τίτλων και η προώθηση της δευτερογενούς αγοράς.

δ) Η μείωση των υποχρεωτικών δεσμεύσεων σε ποσοστά όμοια με εκείνων στο διεθνή χώρο και η καλύτερη απόδοση του εναπομείναντος ποσοστού δέσμευσης.

ε) Η απελευθέρωση της δυνατότητας ομολογιακών δανείων από επιχειρήσεις, κάτι που σήμερα είναι ανέφικτο λόγω της φορολόγησης τόκων των δανείων αυτών, η οποία οφείλεται στη σημερινή ανάγκη για την μη ανταγωνιστική λειτουργία τους.

στ) Η σταδιακή απελευθέρωση των υποχρεωτικών καταθέσεων του συναλλάγματος στην Τράπεζα Ελλάδος, για πιο αποδοτική διαχείριση των καταθέσεων αυτών απ' τις τράπεζες.

ζ) Η κατάργηση της εισφοράς του 1.0% και επί των τόκων, για τη μείωση του κόστους χρηματοδότησης στις επιχειρήσεις.

Ακόμη σε διεθνές επίπεδο στις διάφορες τράπεζες διαπιστώνουμε ότι η επιτυχία τους εξαρτάται απ' το συνδυασμό της τοπικής ισχύος με τη διεθνή ευρωστία. Οπότε, οι ιαπωνικές τράπεζες βρίσκονται σε ηγετικές θέσεις για λόγους που οφείλονται στη δομή και την ανάπτυξη της ιαπωνικής οικονομίας, πολλά απ' τα ονόματα των ευρωπαϊκών και των αμερικανικών τραπεζών ανέβηκαν στην κατάταξη είτε με την εφαρμογή νέας πολιτικής ανάπτυξης είτε με συγχωνεύσεις. Επίσης, μία ελληνική τράπεζα να εξαγοράζει καταστήματα μιας άλλης ελληνικής τράπεζας στο Λονδίνο. Έτσι, ο σε εξέλιξη εκσυγχρονισμός του ελληνικού τραπεζικού συστήματος θα αποτελέσει δοκιμή για την ταχύτητα και την αποτελεσματικότητα με την οποία οι μεγάλες τράπεζες μπορούν να βαδίσουν στην τραπεζική αγορά του 2002 και στον διεθνή ανταγωνισμό.

Άρα, το κράτος και το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, από κοινού και αλληλένδετα, είναι υποχρεωμένα να αντιμετωπίσουν την πρόκληση για τον εκσυγχρονισμό του χρηματοοικονομικού περιβάλλοντος, τόσο σε' να μακρό-όσο και σε μικρό-επίπεδο. [Άρθρο 15, σελ 23-24]

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10

ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙ Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥΣ ΣΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

10.1. Ανταγωνισμός

Τον ανταγωνισμό μεταξύ των τραπεζών θα αυξήσει το άνοιγμα της αγοράς και η εξαφάνιση των συνόρων. Στην Ελλάδα για να έρθει μια ξένη τράπεζα και να εγκατασταθεί έπρεπε να περάσει από μια πολύχρονη και δύσκολη διαδικασία λήψης άδειας για εγκατάσταση. [Άρθρο 16, σελ 2-6]

Επίσης, από όχι πολλά χρόνια, επίσημα απαγορεύονταν η διενέργεια τραπεζικών εργασιών από τράπεζες οι οποίες δεν είχαν εγκεκριμένη και μόνιμη παρουσία στην Ελλάδα. Ίσχυε το ίδιο και στις ευρωπαϊκές χώρες, με ποιο σημαντική την Γερμανία η οποία είχε αυστηρούς κανόνες στην άσκηση τραπεζικών δραστηριοτήτων. Όλα αυτά ανήκουν πλέον στο παρελθόν.

Ακόμα και οι τράπεζες δεν έχουν μόνιμη εγκατάσταση σε κάποια χώρα μπορούν να ονομάζονται flying bankers να πραγματοποιούν τραπεζικές εργασίες. Οι ίδιοι οι επιχειρηματίες πολύ πιο εύκολα επισκέπτονται τράπεζες σε άλλες χώρες και να κλείνουν συμφωνίες. Στη διάθεση των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών θα υπάρχουν περισσότερες τράπεζες-Τράπεζες γενικές και εξειδικευμένες που προσφέρουν υψηλής ποιότητας υπηρεσίες σε κάποιο συγκεκριμένο χώρο. Μ' αυτόν τον τρόπο οι επιχειρηματίες θα έχουν μεγαλύτερη προσφορά υπηρεσιών και λόγω του ανταγωνισμού αναμένεται σημαντική μείωση του κόστους των συναλλαγών.

Η αναμενόμενη μείωση του κόστους των τραπεζικών εργασιών για τις επιχειρήσεις είναι ιδιαίτερα σημαντική, αφού καταργηθούν πολλές απ' τις προμήθειες που σήμερα καταβάλλουν οι επιχειρήσεις για εμπορικές τους ενέργειες, εισαγωγικές και εξαγωγικές μέσω των τραπεζών, παρόλο που οι προμήθειες έχουν μειωθεί, αναμένεται ότι θα μειωθούν ακόμα περισσότερο.

Ταυτόχρονα, οι τράπεζες θα μειώσουν τα τιμολόγια τους λόγω του εντονότερου ανταγωνισμού και επίσης θα εξαφανιστεί το κόστος που καταβάλλουν για να καλύψουν τον συναλλαγματικό τους κίνδυνο. [Άρθρο 16, σελ 2-6]

10.2. Νέα Προϊόντα και Υπηρεσίες

Η μείωση των προμηθειών που εισπράττονται απ' τις τράπεζες και η μείωση των καθαρών εισόδων που έχουν από τα δάνεια που χορηγούν, θα αναγκάσει τις τράπεζες να επανεξετάσουν τις πράξεις τους. Πρωταρχικό τους μέλημα θα' ναι να βρουν τρόπους να αναπληρώσουν τις απώλειες των εσόδων τους. Θα υπάρξουν διάφορες μορφές αντιδράσεων. Μία μορφή αντίδρασης θα' ναι να στρέψουν την προσοχή τους σε άλλους τομείς, τους οποίους σήμερα δεν έχουν αναπτύξει στον βαθμό που έχει γίνει από τις τράπεζες σε άλλες χώρες. Ένας από αυτούς τους χώρους είναι ο χώρος των συμβουλευτικών υπηρεσιών. [Άρθρο 16, σελ. 2-6]

Είναι βέβαιο ότι αυτές θα δώσουν μεγάλη έμφαση στο χώρο αυτό, αφού έχουν πολλά συγκριτικά πλεονεκτήματα σε σχέση με τους ιδιώτες συμβούλους, οι οποίοι σήμερα είναι σε αφθονία στην αγορά μαζί και με διάφορες συμβουλευτικές εταιρείες που λειτουργούν στο χώρο αυτό.

Οι τράπεζες έχουν ένα συγκριτικό πλεονέκτημα έναντι αυτών των ιδιωτών αλλά και των εταιρειών. Λόγω της υπάρχουσας δομής τους, αφού έχουν ιδιαίτερη εξειδίκευση σε πάρα πολλούς χώρους που ενδιαφέρουν τις επιχειρήσεις έχουν μάθει να προσφέρουν καλή ποιότητα στους πελάτες. Οι επιχειρηματίες γνωρίζουν πολύ καλά την αγορά - μία αγορά όπου μέσα σ' αυτήν ενεργοποιούνται και λειτουργούν και οι επιχειρήσεις με τις οποίες οι τράπεζες συναλλάσσονται. Ταυτόχρονα έχουν εξειδικευμένο προσωπικό με γνώσεις σε πολλούς τομείς.

Οι ελληνικές επιχειρήσεις θα πραγματοποιούν συναλλαγές με άλλες χώρες, μέσα στο χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και θα δώσουν σ' αυτές μεγάλη έμφαση στα συστήματα των πληρωμών τους. [Άρθρο 16, σελ 2-6]

10.3. Σχέσεις των Τραπεζών με τις Επιχειρήσεις

Ο τρόπος με τον οποίο προσεγγίζουν, οι τράπεζες τους πελάτες τους θα αλλάξει σημαντικά. Οι τράπεζες εξετάζουν αυτό που λέγεται "η κερδοφορία της επιχειρηματικής σχέσης".

Η κερδοφορία κάθε πελατειακής σχέσης πιο συστηματικά, λόγω της μείωσης κάποιων προμηθειών που σχετίζονται έντονα με τις επιχειρησιακές λειτουργίες όπως οι προμήθειες από τις εισαγωγές και τις εξαγωγές και τα έσοδα από δάνεια . Οπότε, οι επιχειρήσεις θα υποχρεωθούν να συγκεντρώσουν τις πράξεις τους σε λιγότερα πιστωτικά ιδρύματα . [Άρθρο 16, σελ. 2-6]

Σήμερα υπάρχουν μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις που δουλεύουν με 10 και 15 τράπεζες. Νομίζουμε ότι θα είναι δύσκολο να συνεχιστεί γιατί οι επιχειρήσεις θα αποφασίσουν ποιες θα είναι εκείνες οι λίγες ή οι πολύ λίγες, με τις οποίες θα διατηρήσουν επιχειρησιακές επαφές.

Λόγω των συνταρακτικών αλλαγών στις σχέσεις πελατών-τραπεζών είναι ανάγκη εκείνες να έχουν ένα ελάχιστο μέγεθος, να' ναι πραγματικά universal banks με ικανότητες να προσφέρουν την ποικιλία των υπηρεσιών και των προϊόντων με χαμηλότερο κόστος και υψηλότερη ποιότητα. Όσες από εκείνες καταφέρουν να ελέγξουν τις δαπάνες τους με σύγχρονες μεθόδους και κατάλληλα μηχανογραφικά συστήματα θα επιζήσουν στο έντονα ανταγωνιστικό περιβάλλον.

Οι ενοποιήσεις εκείνων θα βοηθήσουν τις επιχειρήσεις στο να μειώσουν τον αριθμό των τραπεζικών σχέσεων που διατηρούν, αφού οι τράπεζες από μόνες τους θα ενοποιηθούν. Επομένως, μεγάλη σημασία για τις επιχειρήσεις θα έχουν το μέγεθος, έστω μειώνοντας τον αριθμό των τραπεζικών τους σχέσεων, ώστε να προσφέρουν μια ελκυστική και συμφέρουσα τραπεζική σχέση στην τράπεζα με την οποία θα ήθελαν να συνεργάζονται. Έτσι το μέγεθος τους δεν θα τις βοηθήσει στο να κατακτήσουν και να διεισδύσουν στις αγορές που επιθυμούν με μεγαλύτερη επιτυχία . [Άρθρο 16, σελ. 2-6]

10.4. Ανάγκη Έγκαιρης Προετοιμασίας

Ανάγκη έγκαιρης προετοιμασίας υπάρχει στις επιχειρήσεις, αλλά την συνδυάζουμε με αλλαγές που κάνουν στα συστήματα τους, τα μηχανογραφικά και άλλα λειτουργικά και επιχειρησιακά θέματα . Η έγκαιρη προετοιμασία των επιχειρήσεων είναι θέμα που πολλές τράπεζες έχουν ήδη ξεκινήσει και οι υπόλοιπες θα ξεκινήσουν, να παρακολουθούν με πολύ προσοχή τις σχέσεις τους με τους πελάτες τους. [Άρθρο 16, σελ. 2-6]

Οι θεσμικές αυτές αλλαγές επηρεάζουν άμεσα την ελληνική αγορά και τον χώρο των οικονομικών, και όχι μόνο δραστηριοτήτων των τραπεζών-επιχειρήσεων.

Οι τράπεζες-επιχειρήσεις είναι προετοιμασμένες και θα έχουν σημαντικό πλεονέκτημα έναντι των υπολοίπων και θα εκμεταλλευτούν αποτελεσματικότερα τις ευκαιρίες. Τελικά, οι σωστές επιχειρήσεις αναμένουν τη μείωση των δαπανών τους για τις τραπεζικές υπηρεσίες και την καλύτερη επαγγελματικότερη εξυπηρέτηση προς σ' αυτές.

Όμως πρέπει να επιλέγουν τις τράπεζες με τις οποίες συνεργάζονται με περισσότερη προσοχή ώστε να συναλλάσσονται με ιδρύματα που θα' ναι σε θέση να τους χρηματοδοτήσουν και να τους καθοδηγήσουν σωστά σε ένα ανταγωνιστικό και επικίνδυνο περιβάλλον. [Άρθρο 16, σελ 2-6]

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ο στόχος του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος ήταν η επέκταση της δράσης του στον Ελλαδικό χώρο και στην Ευρώπη. Η επέκταση αυτή της δράσης του θα πραγματοποιηθεί με τις προσπάθειες που θα καταβάλει με στόχο την καλύτερη λειτουργία του παγκοσμίως.

Οι προσπάθειες αυτές πρέπει να διευκρινιστούν με μία σειρά μέτρων. Τα οποία πρέπει να πραγματοποιηθούν όσο το δυνατό καλύτερα απ' το ελληνικό τραπεζικό σύστημα. Τα μέτρα αυτά είναι τα εξής:

α) Να λειτουργούν οι ελληνικές τράπεζες με αποτελεσματικό και συστηματικό τρόπο με σκοπό το κέρδος και την ικανοποίηση του καταναλωτικού τους κοινού.

β) Να στοχεύει στην ανάπτυξη της οικονομίας του και στην λειτουργική δομή του μέσω των χρηματοδοτικών μέσων, όπως Leasing, Factoring, Forfaiting κλπ.

γ) Να επεκτείνει τη δράση του μέσω των τραπεζών του. Δηλαδή, η επίτευξη της συνεργασίας μεταξύ των ελληνικών τραπεζών με ξένων ή ακόμα και η πραγματοποίηση των συγχωνεύσεων μεταξύ των ελληνικών τραπεζών με ξένες τράπεζες ώστε να αναπτύσσεται η οικονομία τους σε μεγάλο βαθμό και να δημιουργείται στην παγκόσμια αγορά κερδοσκοπικός ανταγωνισμός.

δ) Να καθιερώσει εκπαιδευτικά σεμινάρια στα στελέχη των τραπεζών, ώστε η εκπαίδευση τους να' ναι αποτελεσματική στην απόδοση της εργασίας τους και στα ίδια τα στελέχη.

ε) Να προσφέρουν βοήθεια κρατικοί φορείς, με ιδιαίτερο στόχο την αποτελεσματική λειτουργία του και κατά συνέπεια την αύξηση της παραγωγικότητας στην ελληνική και παγκόσμια αγορά.

στ) Τέλος, να εκσυγχρονιστεί και να θεσπίσει νέους κανόνες και πρότυπα που θα αποσκοπούν σε μία καλύτερη οικονομική και λειτουργική πλευρά του ελληνικού τραπεζικού μας συστήματος.

Επομένως, το ελληνικό τραπεζικό μας σύστημα με όλα τα παραπάνω επιδιώκει να αναπτύξει την οικονομία του και να πείσει το καταναλωτικό του κοινό για την αξιοπιστία και την αποτελεσματικότητά του.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

A. ΒΙΒΛΙΑ

1. **Απελευθέρωση Αγορών και Μετασχηματισμοί στο Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα.**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ: Π. Αλεξάκης, Τ. Γιαννίτης, Σ.Θωμαδάκης, Μ.Ξανθάκης και Ν. Χατζηγιάννη.
ΕΚΔΟΣΕΙΣ: ΠΑΠΑΖΗΣΗ.
2. **Διαρθρωτικές Μεταβολές και Απασχόληση στις Τράπεζες.**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ: Κ. Κανελλόπουλος, Γ. Τσατήρης και Θ. Μητράκος.
ΕΚΔΟΣΕΙΣ: ΈΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤ. Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑ.
3. **LEASING: Χρηματοδοτική Μίσθωση.**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Γ.Μουργέλα (Δικηγόρος Νομικού Συμβούλου).
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ (Ε.Ε.Τ.)
4. **FACTORING: Νέες Μορφές Τραπεζικών Εργασιών. 'Ανάληψη Απαιτήσεων Τρίτων.'**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Ένωση Ελληνικών Τραπεζών.
ΕΚΔΟΣΕΙΣ Ε.Ε.Τ.
5. **FORFAITING: Άμεση Ρευστοποίηση των Οφειλών των Πελατών.**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Ένωση Ελληνικών Τραπεζών.
ΕΚΔΟΣΕΙΣ: Ε.Ε.Τ.

B ΑΡΘΡΑ

1. **Τραπεζικές Εργασίες στη Δεκαετία του 1930.**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Κ. Δρακάτος (Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών).
ΕΚΔΟΣΕΙΣ: ΈΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ (Ε.Ε.Τ.)
2. **Αντίκτυποι των Οικονομικών Κυμάνσεων στις Τραπεζικές Εργασίες.**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Κων. Δρακάτος (Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών)
ΕΚΔΟΣΕΙΣ: Ε.Ε.Τ.

3. **Δημόσιες Σχέσεις του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος.**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Δ. Μαγκλιβέρα (Καθηγητής και Επιστημονικός Συνεργάτης
Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών).
ΕΚΔΟΣΕΙΣ: Ε.Ε.Τ.
4. **Ο Ρόλος του Χρηματοδοτικού Συστήματος στην Ελλάδα.**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Α. Τζαβέλα (Διοικητής της ΕΚΤΕ).
ΕΚΔΟΣΕΙΣ: Ε.Ε.Τ.
5. **Χρηματοπιστηριακές Εξελίξεις στην Ελλάδα το 1987.**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Γ. Αποστολίδη.
ΕΚΔΟΣΕΙΣ: Ε.Ε.Τ.
6. **Βασικοί Άξονες της Πορείας του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος.**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Δ. Κροντήρα (Γενικού Διευθυντή, Citibank N.A.).
ΕΚΔΟΣΕΙΣ: Ε.Ε.Τ.
7. **Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα- Προοπτικές και Επιδιώξεις.**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Γ. Μίρκου (Διοικητής Εθνικής Τράπεζας).
ΕΚΔΟΣΕΙΣ: Ε.Ε.Τ.
8. **Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα και το Νέο Χρηματοοικονομικό Πλαίσιο**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Ν. Γκαργκάνα (Υποδιοικητής Τράπεζας Ελλάδος).
ΕΚΔΟΣΕΙΣ: Ε.Ε.Τ.
9. **Χρηματοοικονομικά Μέσα.**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Α. Φώσκολου (Διευθυντής της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών).
ΕΚΔΟΣΕΙΣ: Ε.Ε.Τ.
10. **Συγχωνεύσεις και Εξαγορές.**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Ν. Καραίνδρου (Αναπληρωτής του Γενικού Διευθυντή Εμπορικής
Τράπεζας και Θράκης).
ΕΚΔΟΣΕΙΣ: Ε.Ε.Τ.
11. **Ελληνική Παρουσία στα Βαλκάνια και τις Παρευξείνιες Χώρες.**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Σ. Κουνιάκη (Πρόεδρος της Τράπεζας Μακεδονίας Θράκης).
ΕΚΔΟΣΕΙΣ: Ε.Ε.Τ.
12. **Οι Επερχόμενες Αλλαγές στον Ελληνικό και Ευρωπαϊκό Τραπεζικό Τομέα.**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: ΈΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ.
ΕΚΔΟΣΕΙΣ: Ε.Ε.Τ.
13. **Ευρωπαϊκές Τράπεζες Μετά το 2000-Μύθοι και Δοξασίες.**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Ένωση Ελληνικών Τραπεζών.
ΕΚΔΟΣΕΙΣ: Ε.Ε.Τ.

- 14. Περιφερειακή Ανάπτυξη του Χρηματοπιστωτικού Συστήματος.**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Σ. Αποστολοπούλου (Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας Αττικής).
ΕΚΔΟΣΕΙΣ: Ε.Ε.Τ.
- 15. Εκσυγχρονισμός των Ελληνικών Τραπεζών.**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Δ. Σαντίξη (Γενικού Διευθυντή της Εμπορικής Τράπεζας).
ΕΚΔΟΣΕΙΣ: Ε.Ε.
- 16. Θεσμικές Αλλαγές στον Τραπεζικό Τομέα.**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Θ. Καρακάσης (Βοηθός Γενικού Διευθυντή, Διεύθυνση Τραπεζικών Εργασιών και Τράπεζα EUROBANK)
ΕΚΔΟΣΕΙΣ: Ε.Ε.Τ.-ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΚΑΙ EUROBANK.